

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hírtételei díjak küldendők. ::

SZLEZÁK LÁSZLÓ

Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

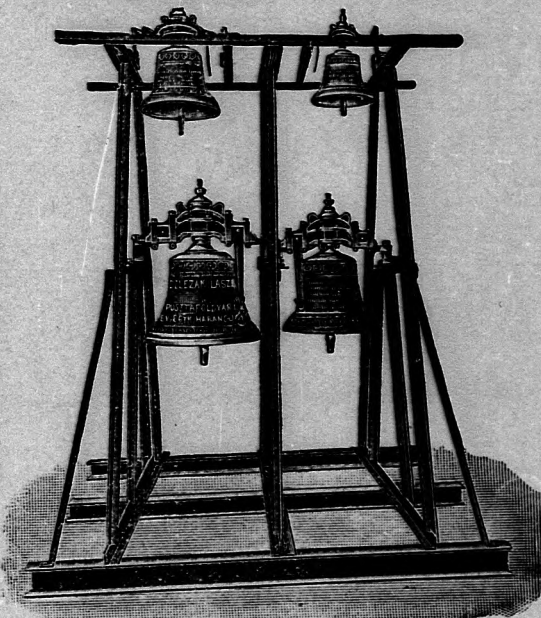
1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

**Budapest, VI., Frangepán-u.
77. szám. (Saját házában)**

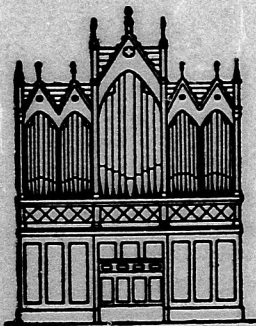
Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban ujonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó harangokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a legszebb zengzethen, a legfinomabb harangérből, tiszta csengő hanggal. Minden harang hangja előre határozottatik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelszereléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harangjait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai, süssal, szentendrei, tiszadada, zádorházi, orosházi, apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelenleg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 harangját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját 2400 kg., az olaszliszka egyházét 600 kg. súlyban.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a helyszínére saját költségen utazik.
Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174—16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang. egyház részére készültek, méltóságos Balla Mihály miniszteri tanácsos úr rendelkezésére.

RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi udvari szállító. —

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású oszlopszervező (pneumatikus), tartós, nemes hangú orgonákat szállít.
40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT“, amely mű ezidő szerint hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékeltébb árban teljesít.
Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

Egyházak,

iskolák, hivata-
lok, takarékpénztárak és
magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECZENI BÉLYEGZŐGYÁR

Simonffy-u. 5. — Telefon 653.

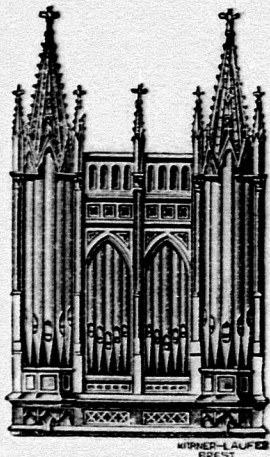
NYOMTATVÁNYOKAT

SAKSZERŐ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT.

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA VÁLLALATA
DEBRECZEN, SIMONFFY-UTCZA 5.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

Alapított
1907-ben.

A pécsi
országos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1897-ben.

Angster József és Fia

Pécs.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlják
kitünő hang- és erős szerkezetű légnyomatu és elek-
tromos berendezésű

Orgonáikat

a legjutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. —
Raktáron kitünő hangu

HARMONIUMOK minden nagyságban

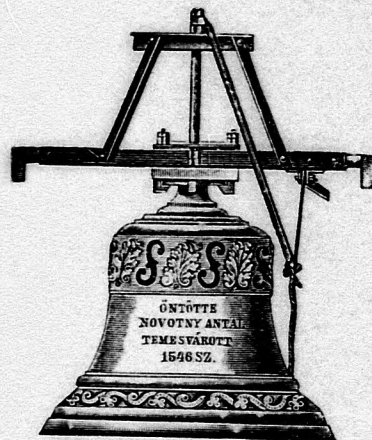
Elektromos fújtató készülékek.

Arjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár

Temesvár, Gyárváros.

Ajánlja magát több
évi szavatolás mellett
régii harangok újraön-
tésére, valamint új ha-
rangok és teljes ha-
rangesoportok előre
meghatározott hangok
utáni elkészítésére. Kü-
lönösen ajánlja saját
találmányu új mo-
dern átlyukasztott

harangjait

melyek felső részükön
a hegedüéhez hasonló
S alakú nyílásokkal
vannak ellátva és azért
erősebb, terjedelme-
sebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgros harang
hangban egyenlő 461 kgros régi modoru haranggal. Ajánl
továbbá fogatható vertvas-koronákat, régi harangok lyet
nekkel való újra szerelését és vertvas-harang állványoka-
Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgál-
hatnak — Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy-
éremmel kitüntetve.

Király balzsam Köszvény és
csusz ellen.

Legujabb gyógyszer.

Ezen balzsam legujabb gyógyszer úgy belsőleg,
mint külsőleg mindenféle fájdalemak ellen. Király-bal-
zsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy min-
den háznál kéznél legyen, mert úgy belsőleg, mint kül-
sőleg kitünő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarás-
nál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb
fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják kösz-
vénynél csuznál továbbá
meghüleséknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat.
Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz
lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6
kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem
használ mást csak a
hires

Hajdusági pedrót!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes
bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K.
65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszarvu“ gyógyszer-tára a hol mindnn bel- és
külföldi gyógyszerkülönlegességek erdetti árakban szere-
hetők be.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
: kózó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként **egyszer**, szombaton, másfél íven.
Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.
Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,
ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

A sok ember.

(Aggályos tünetek egyházi életünk körében.)

Ha emlékezetünk nem csal: koszorús írónk, Jókai Mór régi anekdota-gyűjteményében szerepel ez alatt a cím alatt egy jóízű história. Egyik nagy nevű színészünk gyalogosan utazott s útközben nagy csendesen egy útszéli csárdába tért be. Csakhamar más vendége is érkezett a csárdának, aki már nem olyan zaj nélkül toppant be az ivóba. Kiséretének leírásába azért nem bocsátkozunk, mert a részletekre már ennyire nem tudunk visszaemlékezni. De arra már emlékszünk, hogy a hintón, inassal érkező uraság csakhamar megkérdezte színészünket, hogy vajh ki legyen ő? „Igen, theatrista? csak theatrista? no, az is valami”, mondta a nagy úr kezeit dörzsölgetve. Ekkor aztán saját énjé sokaságának bemutatásához kezdett. Vagyok ez, meg ez, fűzte a szót Tallérossy Zebulon-dialektussal. S mikor egy rakás titlust elszavalt, elégedetten ült le. De nem sokáig ült, mert megint eszébe jutott valamelyik méltóság, valamelyik vármegyei tiszteletbeli assessorság, táblabíróság, biztosság. Valamennyinek a recitálására külön állott fel, a színész elé ugrott s ki nem akart fogyni a mondanivalójából. Szegény színészünk egy darabig csak tűrte, de mikor 20—25-öd magával érezte magát a szűk csárdában, kalapot kapva, hirtelen magára hagyta a sok férfiút a csárdában s kereket oldott.

Ez a jellemző anekdota jut eszünkbe mindannyiszor, valahányszor egyházegyetemünk, egyházkerületünk megbízottainak, tisztviselőinek, különböző funkcionáriusainak névsoros kimutatását szemlélgetjük. Bár a tünet egyelőre csak szórványosan mutatkozik, mégis aggodalommal vesszük észre ilyenkor, hogy egyik-másik férfiú hány titlussal állhatna a Jókai színésze elébe? Hány meg hány helyen fordul meg különben minden

tiszteletre méltó neve? Egy nem épen régi gyűjteményes kimutatásban valamelyik név nyolc-tíz helyen is szerepel, megannyi egymástól különböző megbízás körében. Ezek a funkciók azonban csak amolyan mellékfoglalkozások, amelyek, ha mérsékelt összegben is, de csak mégis juttatnak egy kis mellékjövedelmet a funkcionáriusnak. Kívül esnek ezeken a fő-, az alapfoglalkozások, amelyekkel már rendszeres fizetés, nyugdíj, vagy talán tekintélyes összegű végkielégítés jár. Ehhez csatlakoznak még az összeköttetést kereső kereseti vállalatok, pénzintézetek rendszerint dús dividendával járó bizalmi állásai stb.

Elgondolkoztunk a dolgon. Eszünkbe jutott, hogy lapunknak körülbelül az 1901. vagy 1902-ik évi valamelyik számában egyik cikk éppen ilyen-szerű kérdéssel foglalkozott. Nincs kezünkben a lap régebbi évfolyama, itt is csak az emlékezet vezet, mint a Jókai sok emberénél. Aztán eszünkbe jut, hogy a közlemény írója mintha balsejtelemről sarkalva írta volna meg azokat, amiket ebben a kérdésben megírt. Mert röviddel utána egy ilyen sokfejű férfiúnak a katasztrófális összeroppanása következett be...

Az idők rendjén a mi magyarhoni református anyaszentegyházunk szervezete hatalmas gépezetté fejlődött át és izmosodott. Könnyen reájöhetünk arra az igazságra, hogy ebben a gépezetben egy kerék immár nem teljesítheti két, három, sőt még kevésbé ennél is több kerek munkáját. Hogy aztán ezt a kereket igen sokszor még más gépházba is át-átzállítgassák (első sorban azért, hogy az ottani olajból is kapjon egy kis kenegetést), ennek előbb-utóbb rossz vége lehet. Nyerészkedés céljából alakult kereseti társaságok megengedhetik maguknak azt a luxust, hogy a név olyan, amilyen nimbuszáért majdnem csak tiszteletbeli állással egyértékű ponton, sokszor avatatlan egyéneket is társaságuk valamelyik polcára beültessenek. Ilyen elhelyez

kedések következménye szokott aztán lenni néha a vállalat károsodása. Ám, ez a vállalat privát dolga. Mi károsodásokat nem birunk el. Mi károsnak tartjuk, hogy az egyház körében egyesek mindenre vállalkozó hajlama következtében, a felületesség, a mulasztás kedvetlen következményei fenyegetnek akár a közegyházat, akár az egyeseket. S nem szabad alkalmat adnunk, nem kellene eltűrnünk jövőre — ha már egyszer-egyszer megtörtént —, hogy egyesek nagy úri hajlamai, sokfelé való kapkodásai, úriasy kényelme vagy épen elbizakodottsága miatt akár milyen parányi emberünknek is csak egy hajszála is meggömbüljön.

Sokszoros igazságtalanság érvényesül az ilyen tömegbizalomban. Ugyanis ennek egy része javadalmazással is jár. Már most a kumuláció következtében a nagyobb hangú és összeköttetésű vagy protekciójú férfiú sok másoktól vonja el a jövedelmet, amiből másoknak is juthatna valami, a megbízatásnak ugyan csak til-túl tud eleget tenni, de a honoráriumot az esedékesség idejében s a napdíjakat alkalmakként szorgosan nyugtázza.

Ám, ha nem jár honorárium vele: akkor a megbízó esik abba a hibába, hogy igazságtalanul használ ki egyes erőket. Elnyövése ez a

munkabírásnak, megörlése a legerősebb tehetségnek is.

De meg úgy tapasztaljuk, hogy a hatalmi túltengés sem szokott sokáig magára vártni a kumulációnál. Hogy ez hova vezet: kedvetlen példák mutatják. Ritka eset az, hogy a protekciós férfiú szerencsésen tudjon bilanszirozni, akár a teendők sokszor magasra tornyosuló tetjén, akár érintkezéseiben. Az ilyen egyén lefelé *basáskodik*, felfelé *hízeleg*. Lefelé int, parancsol, gorombáskodik, felfelé a pókháló közepéből informal és érvényesül. Megtéveszt. Önkénykedik. S utoljára megszokik mindent. Nem is igen engedi magát zavartatni hálója közepében akár milyen csiklandozással sem. Érinthetlenné nőtte ki magát a saját szemében. Gondolja: „a kutya ugat, a karaván halad“. S ebben a lelki állapotában sokat megbocsát magának, a mi a felületesség s tán hanyagság rubrikájába könyvelhető.

Félreértés kikerülése céljából hangsúlyozottnan ki kell fejeznünk, hogy távolról sem azokra a jelesekre gondolunk, akik hatalmas átfejlődések szervezésében derekas részt vettek, akik az alkotásoknak minden eresztéke kiszabásánál kézben tartották a műszert, mert hiszen ők a korszakot alkotó mű megépítése után visszatér-

TÁRCA.

Emlékezés Baksay Sándorra.

Irta: **Könyves Tóth Kálmán.**

Mesés, dicső pályafutásra készen,
Igy állsz előttem, régi, jó barát.
Gyalogösvényen át ős sziklabércen
Vezényeled hű néped táborát.
Elméd, szíved bátran törtet elébbre,
Hogy azt, miért élt-halt e hős család,
Valóra válni lássa és elérje:
Bátor vitéz, megnyerted a csatát!

Göröngyös úton hordozott a végzet,
A küzdelem merész . . . javadra vált.
Miként a tűz tisztít aranyat, ércet,
Vihar acélozott s ledőlt a gát!
Régmúlt ködös regéje már kibontva,
Elénk hívod Homért s bajnokait
Magyar ruhába idézed porondra;
A görög így magyar nyelven tanít.

Magyarrá alkotád . . . tiéd az érdem,
Kitüntetés lett érte koszorúd.
Te hirdetél (rá is mutatsz, ha kérdem)
Hadúr földjén trójai háborút.
De hogy milyen e népnek szíve-lelke
S az árny nyomán minő a tiszta fény?

Aligha van, ki ezt úgy megszívelte,
A pálma tiéd . . . ez a tiszta tény!

A kép, mit irsz, akárcsak élve járna,
Velünk beszél, együtt sír, vagy nevet,
Nem gépies, mesterkelt harci dráma,
„Korunk hű tüköre“ — ez a neved.
Tetőtől talpig Árpád vére pezsdül
S kire szivárg, nem tesped hidegen,
Hajt és tüzel árkon-bokron keresztül
S nem ver reánk igát vad idegen.

Gyalogösvény során a *Szederindák*
Gyönyörű, illatos tündéri kert,
Még a félholtat is életre hívnák;
Vigasztalónk, ha bú, ha gond levert.
Lantos királyunk csodás látománya,
Magyar égről lecsalt aranysugár.
Ha kutatod, ó-kori, drága bányá,
Gyémántra lé, ki ázni odajár.

Hogy ki voltál, mint egyházad hű öre
S mint mozdítád elő hazád javát,
Hogy jeligénk maradjon az „Előre!“
Ezt a jelen jövőnknek adja át.
Te élsz s habár sátrad a sírba hullva,
Mit alkotál, őrizi kegyelet!
Habár vezess borongós, régi multba,
Zeng jóslatod: közelg a kikelet!

nek s visszatértek alapfoglalkozásukhoz. De meg tudásukra, mély bölcseségükre elengedhetetlen szükség van és volt. Ők valóban kivételesen pótolhatatlan emberek. S ha féltő figyelemmel kísérik is a további fejlődéseket: ezzel nem érzik feljogosítva magukat főkötelességük teljesítése körül akár tág lelkiismeretből a felületeskedésre, akár kényelemből a mulasztás elkövetésére.

Am pótolhatatlan ember rendes körülmények között nincs is. Ez csak kivétel és nem rendszeres állapot. Végtére senki se él örökké. Oda kell bocsátani a munka kohójához másokat is, az ifjabb nemzedéket is. Hadd dolgozzanak, hadd tanuljanak ezek is. Hát míg az ilyen „sok ember” nem volt a világon: hogy nem roppant össze a világ alkotmánya?

Szegények vagyunk ugyan az anyagiakban, s emiatt reá vagyunk utalva alkalmazottaink munkabírásának a lehető kihasználására, főként azokkal szemben, akiket javadalommal is ellátunk. De ezt nem lehet úgy érteni, hogy egy ember vállaira reá rakjuk 8—10 állás munkájának a terhét a vele járó akcideneciákkal, hanem úgy, hogy a szerény javadalmazás mellett is töltse be helyét mindenki lelkiismeretesen a reá bízottakban, vagy ha erején túl vállalkozott: könnyítsen a terhén, ha másként nem lehet, hát szerény visszavonulással.

Sajnáltnók, ha felszólalásunk, melytől a személyeskedés távol áll, bárkinek is rosszul esnék. Felállított tételeinket megcáfolni nem lehet. Tollunkat a közügy érdeke mozgatja, midőn a helyzetet szanalni kívánjuk a nyilvánosság előtt való felmutatással. Orvosságot ajánlunk s arról nem tehetünk, hogy az orvosság rendszerint keserű szokott lenni.

Dr. Baltazár Dezső püspökünk a harctereken.

Amint már megírtuk, a református konvent a legutóbbi ülésén méltányolva Baltazár Dezső dr. tiszántúli református püspöknek katonáink körül teljesített sokoldalú munkásságát, kiküldte őt az ellenséggel szemben álló hadseregünk felkeresésére és felkérte, hogy a harcban álló katonáink lelki gondozásának ellátásáról és a tábori elkészek működéséről közvetlen szemlélet útján szerez-

zen áttekintést, adatokat és megjelenésével is hevítse a lelkesedés tüzeit a küzdő harcosokban.

Baltazár Dezső dr. püspök június hó 8-án indult el erre a nagyfontosságú hivatást szolgáló útjára Barabás Samu kolozsvári esperessel együtt. A püspök a magyar és német nyelvű katonákat, az esperes pedig a szláv nyelvű harcosokat részesítette lelki gondozásban. Megjelenésük mindenütt örömet, lelkesedést hintett el a katonák szívében.

A napokban érkezett vissza Baltazár püspök a két hétig tartó útjáról, amelyről a következőket volt szíves elmondani:

Az olasz határon.

— A 39. gyalogezredet meglátogattam a stellungokban. Az olasz határon vannak. Óriási hegyek hátán. József főherceg, aki a legszívesebben fogadott bennünket, dícsérően mondotta nekem:

— A debreceni 39-ik gyalogezred és a 3. honvédség gyalogezred az én büszkeségem! A legvitézebbek!

— Illő is. — válaszoltam a főhercegnek — hogy a magyar hadtest legvitézebb parancsnokának a legvitézebb ezredei legyenek.

Mondhatom, — folytatta a püspök — hogy József főherceg valóban bátor és vitéz magatartást tanúsít. Minden harmadik nap megjelenik katonái között a távonálban. Nagyon szeret a harcosai között tartózkodni, barátságos velük szemben és lelkesíti őket.

— A főherceg készséggel engedte meg, hogy felmehessünk a magaslatokra a csapatokat meglátogatni, akik egy igen fontos pontot tartanak megszállva, hogy az olaszok ott be ne törhessenek. Négy és fél óra hosszat mentünk gyalog, amíg feljutottunk az állásokba. — Henneberg brigadéros az elindulás előtt figyelmeztetett bennünket, hogy nappal nagyon veszélyes ezen az úton járni, mert lövik az olaszok. Ajánlotta, hogy inkább éjszaka tegyük meg az utat. Nekünk azonban nem volt időnk várni az éjszakára. Elindultunk nappal. Egy tábori esendőrörmester vezetett bennünket. Az olaszok állandóan lötték az utat, de nem történt bajunk. Ahogy telértünk négy és fél órai nehéz menetelés után a 39-esekhez, egy debreceni harcos örömeiben felkiáltott:

— Itt van Baltazár püspök!

Megható volt látni, hogy örültek a jó magyar katonák. Egymás nyakába borultak és örömköny harmatozta be csillogó szemüket.

— Itt, a magaslaton istentiszteletet tartottunk. Körülbelül nyolcszáz méternyire az ellenség sáncáraitól. Az olasz lövegek folyton röpködtek a fejünk felett, de messze a hátunk mögött hulltak le. A hátunk mögül meg a mi ütegeink lövegei zúgtak felettünk át az olasz állásokra. — Az istentisztelet után elhatározták, hogy azt a helyet, amelyen az istentiszteletet tartottam, a nevemről fogják elnevezni. Erre a katonák eljenzésbe törtek ki, mire az olaszok sortüzet adtak. Tudniillik az olasz megfigyelők észrevették a csoportosulást és jelezték az

Költségvetést díjmentesen készít.

BARTHA ISTVÁN

A magyar államnak és a vármegyének állandó vállalkozója.

kövező-mester és útépitési vállalkozó Debrecen, Kossuth-utca 35-ik szám alatt.

Városoknak és községeknek készít gyalogjárdákat faragott kővel, téglával, kocsi-utakat mindenféle kivitelben, — úgszintén átrakásokat is jutányosan elvállal. ++++ Telefon-857.

*

ütegeiknek. Az olasz tüzérség azonban elhárította a célt: 20–25 méterrel odább hulltak le a lövegek a vastag hóval borított sziklára. — *Semmi kárt nem tettek katonáinkban.*

— Katonáink nagyon jó hangulatban vannak. A levegő kitünő. A friss, jó hegyi víznek borzasztóan örülnek, mert Galiciában nem volt mindig jó vizük. És azt mondják, hogy e hegyekhez képest a *Kárpátok csak vakondtúrások.*

— Távozásunk előtt megkérdeztem a katonákat, hogy van-e valami kívánságuk, mert szívesen tolmácsolom a főherceg előtt.

— Szalonnát szeretnénk sütni — mondták mindnyájan.

Ezt a kívánságukat tolmácsoltam *József főherceg* előtt, aki azt mondta, hogy *a szalonnasütés itt egy kissé nehéz dolog, de azért azon lesz, hogy az ő hős katonáinak kívánsága mielőbb teljesüljön.*

— ... Öreg este, fél tíz volt, amikor a főhadiszállásra visszaérkeztünk. Itt már vártak bennünket a vaesorával. *József főherceg* nagyon egyszerűen él. Három különféle stílusú szék van a szobájában, amely általában egyszerűséggel van berendezve. A főherceg állandóan jökedvű és lelkes hangulatú.

— Beszélgettem a főherceggel a *debreceni 39. gyalogezred és a 3. honvédegyezred* haditényeiről. A főherceg büszkeséggel beszél a mi *házezredeink vitézségéről.* Megragadtam az alkalmat és kifejezésre juttattam a főherceg előtt, hogy a debreceni 39-esek és 3-asok hősi küzdelmének, melyet a legfelső elismerés is megkoronázott, szép jutalma volna, ha *Debrecen hadtestparancsnoksági székhelyé tennék.* A főherceg melegen fogadta ezt az óhajt és azt mondta, hogy *e kérdésről komolyan lehet beszélni.*

— Kérdeztem a főhercegtől, miért nem a hegyes vidékek lakóit, a tiroliakat, a krajnaiakat, a karinthiaikat, a felsőmagyarországiakat alkalmazzák az ilyen óriási magaslatokon?

— *Itt is legjobb az alföldi magyar katona* — válaszolta a főherceg.

— Az olasz haretér valóságos kis Magyarország. Mindenütt magyar katona. Mindenütt magyar szó. Mindenütt magyar dal.

— A honvédeinket nem látogathattuk meg a tüz-

vonásban. Ott voltak a közelben ők is, de olyan meredek sziklakon, ahová csak köteleken, hágásokon lehet följutni. Ezekre a helyekre csak a pionirok mennek fel és köteleket, hágásokat erősítenek meg odafönn, amelyek segítségével felvonulhatnak a katonák is. Nagyon veszedelmes helyek ezek, különösen azért, mert a megsebesült katona könnyen lezuhanhat onnan, ha kissé megszédül.

A galíciai harcmezőn.

— *Az orosz haretéren nem juthattunk el a tűzvonalba.* A lemergi vonal mentéig mentünk, ahol éppen sebesülteket hoztak. Galiciában oly gyorsan megy az előnyomulás, hogy nem is lehet érintkezni a csapatokkal. Olyan gyorsan mennek a mi seregeink a futó oroszok után, amilyen gyorsan ember egyáltalában mehet és feltartóztatás nincs, mert az orosz is úgy szalad, ahogy csak a lába bírja és ahogy utoléri őket, harc nélkül elfogják. *Lemberg alatt láttam éppen egy sereg orosz foglyot, akiket akkor nap fogtak el. Negyvenezer volt. R. . .-ban borzasztó pusztítást vitt véghez a tüzérségi tűz. Egy téglá sem maradt ép. Przemyslben is jártam és láttam a 42-es löveg hatását. Egy löveg akkora mélyedést vág, hogy a nagytemplom egészen beleférne.*

— Mesebeszéd az, hogy Galiciában bűz és hullaszag van. A levegő ott is jó. A vetések gyönyörűek. Nincs legázolva sehol sem. Csak az a terület maradt kopáron, ahol a lövészárkok vonultak el.

— Az útam célja volt a *tábori lelkészek működésének* a tanulmányozása is. Erről *memorandumot* fogok készíteni. Önnek csak annyit mondhatok, hogy *a mai rendszert, ami helyhez köti a tábori lelkészt: nem tartom helyesnek. Mozgó tábori lelkészre van szükség,* akik utaznak és a tűzvonalban is fölkeresik a lelki gondozásra szoruló katonákat, úton-útfélen érintkezniök kell a csapatokkal. A mai rendszer mellett, ha egy katona fölmege a tűzvonalba, az a tábori lelkésszel csak a sebesülés után találkozik ismét. Mi, ahol csak találtuk a csapatokat, mindjárt lelki gondozásba vettük a katonákat. Felkerestük a sebesülteket is.

— A katonai vezetőség mindenütt nagyon szíves volt és hálával becsülték meg vallásos misszióinkat.

Baltazár Dezső dr. debreceni református püspök haretéri útjának nagyon megkapó részletei vannak. A

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. oooo

ÁRJEGYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

legérdekesebbek talán azok, amikor a püspök az ellenség ágyúlövegei által veszélyeztetett helyeken, benn a *táborban* kereste fel katonáinkat és lelki gondozásba vette őket. Emellett nem érdektelenek azonban azok az izgalmasan *kalandos epizódok* sem, amelyek különösen változatosá tették a püspök háromhetes haretéri útazását. Ezeket a következőkben mondta el *Baltazár* püspök a *Debreceni Függelék Ujság* munkatársának.

— A tábori lelkészi szolgálat tanulmányozásán kívül az a cél is vezetett utánam, — beszélt a püspök — hogy *prédikáljam a bátorságot a katonáknak* és lelkesítsem őket. És azt óhajtottam megmutatni, hogy *ott is tudunk prédikálni, ahol minden percben lesújthat a halál lövedéke.* József főherceg éppen ezt honorálta a legmelegebben, hogy megjelentünk ott, ahol katonáink a legnagyobb veszedelemben forognak és lelkesítettük, buzdítottuk őket a kitartásra és a bátorságra.

— Az emberpusztító harcokban nem fásult el a katonák lelkének fogékonysága a vallás iránt? — kérdeztem a püspöktől.

— Egyáltalán nem lehet ezt mondani. — Ellenkezőleg: *a vallás iránti vágyakozása kibeszélhetetlen.* Mohón kapkodták el a vallásos füzeteket, amelyeket számukra vittem. Mindenféle felekezetű magyar katona egyformán áhítja a lelki gondozást. Általában megállapíthattam, hogy a katonáknak ilyen vallásos könyveikkel való ellátását teljesen elhanyagolják a vallásfelekezetek.

— Milyen impressziókat méltóztatott szerezni az idegenben levő magyar katonákról?

— Bizony, kissé szomorú a sorsuk azoknak a magyar katonáknak, akik külföldi, ausztriai, vagy német kórházakban fekszenek sebesülten. Nagy ritkaságszámba megy, hogy magyar nyelvű olvasmányhoz jutnak. Nem tudják megértetni magukat az ápolókkal. És én értelmetlennek találok, hogy Galiciából miért irányítják a magyar sebesülteket az innsbrucki, a müncheni, a breslauer, a laibachi kórházakba, holott sokkal közelebb érnék a magyar kórházakat, ahol az ő hozzátartozóikhoz is közelebb lennének és magyar kiszolgálást kapnának, magyarul tudnák megértetni magukat. — Általában véve, a kórházak meglátogatásánál a kórházparancsnokságok roppant nagy és szíves készséggel láttak bennünket, különösen azokon a helyeken, ahol a magyar betegeket látogattuk meg. Csak egy helyen, *Kufsteinban* találkoztunk nagyon érdekes és jellemző akadályra. A

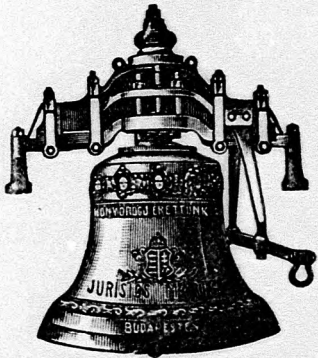
kufsteini kórházparancsnok, úgy látszik, még most is minden magyart a kufsteini várba valónak ítél. Erősen vonakodott megadni az engedélyt a magyar beteg katonák meglátogatására. Tanácskozott a kufsteini vár parancsnokával, aki véletlenül éppen egy jó magyar ember és szívesen fogadott bennünket.

— Milyen a magyar sebesültek ellátása, méltóságos uram?

— *A magyar beteg katonákat mindenütt a legtisztább elhelyezésben találtam és a legmodernebb műtőben.* A gyógyítás, ápolás minden feltétele megvan a számukra és arra a kérdésemre, hogy meg vannak-e elégedve ellátásukkal, mindannyian *a legnagyobb megelégedettség hangján nyilatkoztak,* csak hogy azért mégis haza vágnak. Felényivel is beérnénk. — mondják a magyar katonák — csak otthon lehetnénk. A *breslauer kórházban* találkoztam egy káplárral, akit *Nagy Ferencnek* hívnak. Ez az ember öt sebet kapott a harcban: a fején, a nyakán, a lágyékán, és kettőt a lábán. Öt napig feküdt a lövészárokból orosz halottakon. Egy rohamban kapta sérüléseit. Az orosz árkokat elfoglaló magyar katonák üldözték tovább az oroszokat, ő pedig ott maradt az orosz lövészárokból, halott oroszok közt. Ezeknek a konzervjeivel táplálkozott, míglen öt nap múlva rákadtak.

Ezután arról kérdezősködtem a püspöktől, hogy a hadszínterek közelében és a harcerekben, ahol tudvalevően nincs meg a szabad járás-kelés lehetősége, nem gördültek-e útjába akadályok?

— Általában véve *a katonai parancsnokságok szívesen segítettek előre útonam,* ámde az erődített helyeken igen körülményes és nehéz volt az előrejutás. E . . . olasz határerődhez csak úgy juthattunk keresztül a csendőrkordonon, hogy éppen akkor jött arra egy bécsi német szekéres, aki észrevette, hogy valami különös urak vagyunk. Én felkapaszkodtam a magas katonai szekérré. A társam, *Barabás Samu,* kolozsvári esperes nem birt felkapaszkodni a magas szekérré. Ő utánna ballagott *Egy csendőr aztán megállította Barabást.* Én, aki már a katonai szekér bakján ültem, felvilágosítottam a csendőrt, hogy Barabás az útitársam és csak azért gyalogol, mert nem volt ereje feljutni a magas szekérré. Erre a csendőr őt is *útjára engedte.* A csendőrkordonon belül elértük a magyar parancsnokságot, amely szíveséggel fogadott bennünket vendégül. A parancsnokló alezredes elvitt bennünket az erődök

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején Ő felsége a király által 2 aranykeresztel lett kitüntette

Mesekönyvű indítás, nem rezgetti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Fejűlmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton

harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovácsoltvas-koronára, kikopott csapok kicserélését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel tésszel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. **** Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

felé, amelyeket akkor már löttek az olaszok. Egy helyen megállította a kocsit az alezredes és ezt kérdezte tőlünk: Hajlandók vagyunk e tovább menni, mert ezen a vonal túl már ágyútűz alatt van a völgy? Mentünk tovább, mert megtudtuk, hogy a beljebb levő U... községből a sebesülteket éppen most szállítják el. Felkerestem és lelki vigasztalásban részesítettem őket. Most következik a kalandos része ennek az útnak. Visszafelé jövet, *letartóztatott bennünket az osztrák katonai kommandó* a brigadéros utasítására, mert, mint később kiderült, értesítést kapott arról, hogy *két gyanús idegen az olasz határ felé tart.* Az alezredes, aki velünk volt, hiába hivatkozott a ruhájára, azt válaszolták rá röviden:

— A kéme, azok rendszerint katonaruhában járnak!

— És mi történt ezután? — kérdeztem érdeklődéssel.

— Előállt két automobil és *felültettek bennünket a gépkocsikra. Hat-hat szüronyos katona fogott körül, hogy meg ne szökhessünk.* — Ekkorra már összecsődült a község lakossága és hangosan ujságolták egymásnak:

— *Spionokat fogtak!*

— Elindultunk. Két falun át így jutottunk fegyveres őrizet alatt a brigadérosához, aki az igazolás után természetesen *sajnálkozásait fejezte ki a történetek felett.* — Egy másik hasonlatos kaland *a poseni úton* történt meg velünk. Estefelé utaztunk Posenből. *A vonat ablakából nézegettük a tájat. Elővették a qukkert is.* Aztán előkerült egy *térkép* is a zsebünkből. Barabás még *jegyzetett* is valamit a szép tájról. Közben észrevettem, hogy az az úr, aki velünk volt egy kupében, *erősen figyel bennünket.* Ez az úr a legközelebbi állomáson kiszállt. — Baj lesz. — mondtam Barabásnak — ez az úr kémnek nézett bennünket. Nem csalódtam. A következő állomáson idegesen tárult fel az ajtó és *két szigorú tekintetű német katonatiszt* lépett be. Az egyik engem, a másik Barabást vette pártfogásába. Az idegen úr az ajtón leselkedett be, hogy mi fog most történni. *Igazoltuk magunkat és zavartalanul folytathattuk útunkat tovább.* Az idegen úr, mint egy kérdőjel, álmélkodott az ajtóban. Meghajtottam magamat feléje és barátságosan mondtam: *Nagyon köszönjük önnek!* Az ismeretlen úr ezután minden kényelmünkről a legnagyobb szívességgel gondoskodott. Magasabb rangú vasúti tisztviselő lévén, ez különösen módjában volt. Az állomáson, ahol kiszálltunk és öt óra hosszan át kellett vesztelnünk, figyelmeztette a vasúti személyzetet, hogy megkülönböztetett figyelemben részesítsenek bennünket. — Még külön szobát is kaptunk.

Önfeláldozás az antik irodalomban.

(A Vörös-Kereszt Egyesület javára 1915 június hó 27-én Debrecenben rendezett matinén előadta: **dr. Hegedűs István**, egyet. tanár.)

Végtelenül köszönöm a Polgármester úr kegyességét, hogy alkalmat adott nekem a Debrecen közönsége előtt való megjelenésre. Sok kapocs, sok lánc fűz engem e város közönségéhez, nemcsak a nagy poetikus áramlat, mely nekem, a poetának, lelkemet megragadja, hanem a kálvinista Róma van az én lelkemre hatással, hanem a magyar vendégszeretnek azért a határtalanul áradó megnyilvánulásáért akarom leróni hálámat, melyben annyiszor részem volt. Non omnia possumus omnes,

én tehát azzal állok elő, amivel foglalkozom, ami legközelebb van lelkemhez, t. i. az én görögjeimmel és rómaiakkal, hogy tőlük tanuljuk meg a mai nagy idők legnagyobb erényét: az önfeláldozást.

Az önfeláldozás az az erény, melyet a nemzet legnemesebb érzelmeiből fakasztott ez a világháború, mely életre hívta a nemzetekben nyugvó nagy erkölcsi erőket. En egy olyan népnek vagyok a tolmácsa, mely a létért való nagy küzdelmet átélte a persákkal szemben, egy olyan népnek vagyok tolmácsa, mely lelke legnemesebb érzéseit vitte bele művészi alkotásaiba. Ez volt a görög nép. Ez a szépet mint ideális tárgyat vitte a világba, az épületbe, a szoborba, az irodalomba; a másik a római hódított, világhatalmat alapított, de ahol hódított, oda kulturát vitt és nem törte össze, mint most teszik.

Az erkölcsi erő legfenségesebb megnyilatkozása tehát az önfeláldozás. Önfeláldozás a csatatéren, önfeláldozás idehaza. Vérnek ontása a csatatéren, könnyek száritása itthon. Ott az életüket dobják oda hőseink, tehát mindenüket, amijük van; itt a béke boldog óráit áldozzák fel a mi hőslétkü asszonyaink, hogy enyhítsék a szenvedést, enyhítsék a háború kikerülhetetlen csapásait. Furesa az emberi történetnek az a sajátos folyamata, hogy csak vérrel lehet építeni. Kőműves Kelemenné balladája ennek szép symboluma. Kőműves Kelemennét be kellett Déva várába falazni, mert csak az a fal erős, melyet eleven embervérrel csinálnak. Trója falait két isten is építette, Apollon és Poseidon s elpusztult mind az a kő, melyet ember rakott, de megmaradt, melyet Apollon épített, mert ő is vért vett a falak építéséhez. Az Istentől ihletett ember önfeláldozásra szánja el magát s amit önfeláldozással alkotunk, annak van maradása. S akármennyire nehezdedjenek is ránk a mai idők viharai, emelkedjünk fel, ez a kultura szüksége, így tesszük naggyá Magyarországot.

E terembe jövet láttam Debrecen város címerét. Olyan címet, amilyent még nem láttam. Rajta van a biblia, a bárány. Ezt nem értelmezem, nem én rám tartozik, de igen is rám tartozik a phoenix, melynek sorsát többször átélte Debrecen. Lactantius, azután Claudius írt róla gyönyörű költeményt, mely szerint, ha megöregszik, összegyűjti keletnek minden illatos fáját, meggyújtja maga alatt, ezen az illatos fán elég és újra támad. Debrecen is akárhányszor elégett és újra támadt. Ne búsuljunk tehát, ha annyian elpusztulunk, ebből Magyarország újra támad s más fog lenni. Letelt az ezer esztendő, kezdődik a másik, a boldogabb ezredév, melynek a nemzet önfeláldozása a forrása.

Hogy az önfeláldozás mi, erre nézve elég a szentírásra gondolnunk, mert a keresztyénség egy nagy önfeláldozás szentségén nyugszik. „Isten jelent meg testben“ — mondja Pál apostol, s Krisztus a szolgaságot ölté fel, holott a mindenség ura lehetett volna. A bűn eltörlésének ó-szövetségi gondolatát az oldotta meg, ki a bűn zsoldját: a halált lefizette. Krisztus pedig legyőzte a halált, kitépte fulánkját. Legyőzte, mert feláldozta magát. Majdnem a keresztyénség kizárólagos tulajdonának gondolná az ember az önfeláldozást.

De ha az önfeláldozás isteni esodájával foglalkozom és a mai háború egy évi sok esodáját olvasom, már megengedjenek az én classicus hajlamaimnak, a classicus érzések egész légioja árad meg lelkemben. Elhagyom Magyarországot, el ezt az undok Európát, elrepülök én az én görögjeim és rómaiak közé, ott

csendes minden, mert rég el van már temetve. Az önfeláldozás alaplétele az egész római és görög életnek. A nép a maga géniuszát a legelső alkotásaiban fejezi ki leginkább. És mi Homeros költeményeinek alap gondolata? Az önfeláldozás és pedig önfeláldozás a barátért, a családért, a hazáért és az emberiségért. Ott van Patroclus és Achilles barátsága. Erről nekünk, mai embereknek, nincs fogalmunk. Egészen más volt a barátság az antik életben. Cicero és Platon külön könyvet írtak erről s a platonikus szerelem kiinduló pontja a barátság. Patroclus Achilles fegyverzetét ölti fel. Elesik. Barátja elvesztése a mellőztetésért visszavonult hőst rettetes bosszúra ingerli, megyen a csatába s megöli azt az embert, ki megölte barátját. Elejtette Hector, meghurcolta bosszúból Trója körül, de Apollon arany pajzsot borít a holtstre, mely ép maradt, mert a testcsontkitást nem tudták elképzelni s nem dicsekedtek vele szerb módra. És minő fenséges tisztuláson megy át e jellem, midőn egy más önfeláldozás láttára: képes a legnagyobb: legyőzi önmagát és... megtisztul. E másik önfeláldozás az agg Priamuse, ki feláldozza magát, hogy fiát eltemesse, mert az eltemetés az élet kiegészítése, a maguk módja szerint való üdvösség, eltemetetlen maradni a legborzasztóbb gondolat. A legnagyobb önfeláldozás Priamostól, hogy fia gyilkosához könyörög, mely Baksay jeles fordításában így hangzik:

A nagy öreg király egész észrevétlen
Közeledvén hozzá, átölelte térdén;
Csókolta a gyilkos iszonyú kéz-szarát,
Melyre annyi derék fia vére száradt.

Priamus.

Féld az isteneket s agg atyádra gondolj!
Mert sokkal szánar döbb vagyok nála szintén,
Ember nincs a földön nyomorultabb, mint én,
Aki ajakához emeli a kezét,
Melyet kedves fia vére beszennyezett!
Mind a ketten sirtak együtt keseregve;
Achillesz lábánál az öreg fetrengve,
Könnyeit vérontó fiáért hullatta.

A hős pedig atyját s Patroklost siratta.

Íme a köny, az istenadta köny, ez a kicsi könycessepp a gyűlölet egész poklát eloltotta Achilles lelkében, sőt összeültek s még koccintottak is együtt. Így oldotta meg az önfeláldozás problémáját az első görög költő.

Ott van Penelope önfeláldozása, ki egész ifjúságát feláldozta Odysseusért s Odysseus hűsége, kinek Kalyppo halhatatlanságot ígért, de ő hű maradt nejehez, s a felismerő jelenetben olvad össze a két érző szív. Az önfeláldozás itt a családé. Azért hoztam fel Homeros két költeményét, mert ezekben látható a görög nép produktív erejének első megnyilatkozása. Mi azonban azt keressük, ki az igazi hazafi az Iliászban? Nem Achilles, mert ő emberi hős, nem is egészen ember, hiszen isteni származású, ki nem földi anyától lett: „Nem anyától lettél, rózsafán termettél.“ Az igazi férfi Hector, ki mikor búcsúzik feleségétől, Andromachétól, s ez arra kéri, hogy ne menjen vissza a csatába, ne engedje, hogy öntüze eméssze meg:

„Hector, te vagy bátyám, te vagy büszke férjem!
Oh szánakozz rajtam s maradj fenn a tornyon,
Mert fiad árva lesz és hitvesed özvegy.“

így felel:

Tudom én, feleség, de szégyelném holtig
A troszok s uszályos trójai nők előtt,
Ha gyáván elbújnék vérontó csatából.
A lelkem se visz rá, megtanultam lenni
A legbajnokabbnak trójaiak harcain,
Atyai hirnevem magamé tetőzi.

Ugyanó így tüzeli a trójaiakat a görögök ellen:

Rajta tehát, a hajók mellett tusakodjatok egyre!
Akit a nyíl vagy kard sebesít, végezze a sorsát
S haljon meg. Mert szép a hazáért küzdeni s halni.

Legelőször tehát Homeros mondja ki az örökszép jelszót, melyet a római nemzet nagy költője, Horatius e szavakkal fejez ki: „Dulce et decorum est pro patria mori“. Szép és dicső dolog a hazáért meghalni, hangzik ki Homerosból s ez a gondolat hangzik első harci riadóként a csatasorba siető spártaiak előtt. Hiszen Tyrtaios híres elégiája így kezdődik:

Szép a dicső kimúlás zajló csatasornak az élén,
Hogyha vitézi kezünk védi a drága hazát,
Ős honodat s dús telkeidet soha cserbe ne hagyjad.

S a képek egész sorozatával rajzolja, mit teszen a hazáért meghalni. Spártában törvénybe is hozták, hogy a harcba induló sereg fuvola kíséret mellett mindig ezt énekelje először. Ez volt az ő Wacht am Rhein-jük.

Pár szóval akarom még érinteni az önfeláldozást, melynek alapja a barátság. Az önfeláldozó hajlam egy neme a hitéletnek, aki feláldozza magát a barátjáért, az feláldozza magát hitveséért is, aki feláldozza magát hitveséért, kész magát áldozatul vetni a hazáért is. Íme Petőfi híres jelszava:

„Barátság, szerelem, e kettő kell nekem.
Szerelemért feláldozom életemet,
Szabadságért feláldozom szerelmemet.“

Az antik költészetben! Ott van Orestes és Pylades versengése, hogy melyik áldozza fel magát a tauriaiak vért kívánó istennőjének. E verseny Cicerot a Dulorestes latin átdolgozásában elragadja s megemlíti, mily tapssal honorálta a római közönség a két barát vetélkedését. Ily vetélkedést örökített meg Vergilius a Nisus és Euryalus epizódjában, melyet Zrinyi is átvett a Radivoj és Juranics jelenetében. Alljon itt e részlet:

Volszens örjögött.

S hajh nyomban kirántja a kardját,
S Euryalusnak mén. Elrémul Nisus e tetten,
S örülként kiabál. Nem bír a homályban maradni,
Ily iszonyú nagy kint már el nem bírhat a lelke:
„Én, én tettem mind! büntessen a kardotok engem!
Hé katonák, én szőttem e eselt! Ó mitse merészelt,
Ő mitsem tehetett! Higgyétek a csillagos égre,
Rajtam csüngött csak túlságos nagy szeretettel!“
Szólt; oh de akkor már átvágták szörnyű csapással
Annak bordáit; még hőszin melle behorpadt.

Minő ecsetelése, minő megnyilvánulása a barátság-
nak s hogy barátja halálát megbosszulja:

Odarohan Nisus; s áttörtetvén valamennyin
Keresi vad Volscenst. Csak Volszens kell neki mostan.

Allva a sír szélén egy ellent vitt le magával.
Mert mindjárt odahullt átdőfve szegény híve mellé,
S ottan lelt pihenést a csendes, néma halálban.

Igen! Ő neki Volscenst kellett elejtenie, hogy a túlvilágon azt mondhassa barátjának: Volscens elesett.

De emelkedjünk magasabb régiókba. Emelkedjünk fel Solonig. Ő törvényhozó volt, a hét böles közé számították. Salamis szigetéért folyt több ízben a harc, mert tudták az athenaeiek, hogy erre a szigetre szük-ségük lesz nekik. A többszörös csatavesztés miatt azonban elesüggedtek s halálbüntetést szabtak arra, ki őket még Salamis visszafoglalására biztatja. Ekkor Solon az ihletett jós, az örjögő mezét ölti magára s ő a hét böles egyike — nézzük csak meg a hypothékáit — egy szegletkőre állva, gúnyosan azt mondja az athenaeieknek, csak nem akarnak talán „Salamist eserbén hag-yók” (Σαλαμναρέτης) lenni s annyira fellelkesítette őket, hogy a szigetet visszafoglalták, mintha csak előre látta, érezte volna, hogy ez a sziget lesz az, melynél meg fog törni a szabadságszereteten a perzsa zsarnoki erő. A politikus ész a jövőbe látott s kénytelen volt bolond sapkát tenni, hogy eredményt érjen el, mert bizony a publikumért sokszor kell a bölesnek bolondsapkát tennie.

(Vége köv.)

Az elesüggedt Ilyés.

— Egyházi beszéd háborús időben. —

Alapige: I. Királyok XIX., 4. „Ő pedig elméne a pusztába egy napi járóföldre és . . . leüle egy fenyőfa alatt és kívánja vala magában, hogy meghalna és monda: Elég immár az én életem: most óh Uram, vedd el az én lelkemet . . .”

Amig mi tapasztalatlan, fiatalos lélekkel járjuk az élet napsugaras országútját, amig szerető kezek védenek annak viharjától s hűséges ajkak esókolnak le minden bánatot a szívünkről, ha ilyenkor véletlenül kezünkbe kerül az élet könyve, úgy ejesudálokunk rajta. Nem értjük meg miként esüggedhetnek el az Úrtól kiválasztott nagy lelkek: a Dávidok, az Ilyések. — Azt könnyen megértjük, hogyan esdekelhet törhetlen hit-tel áldó esőt Ilyés a Kármel hegyén a kiaszott föl-dekre. Gyönyörűséggel látjuk elszánt bátorságát a Baal pogány papjaival való viaskodásában, rettenthetlenségét bűnös királyával, Akhábbal szemben. — De azt már nem értjük, hogyan kerülhetett a pusztai fenyőfa alá? hogyan vergődhetik ez az acélkemény lélek a por-ban, mint valami szárnyaszegett madár? Micsoda irtóz-tató csapás morzsolta úgy össze lelke nagy erejét?!

Csak amikor az évtizedek lassan tovatűnnek felettünk, amikor az élet nagy iskolájában mi magunk is gazdag tapasztalatokat gyűjtöttünk, amikor a nehéz megpróbáltatások megsokasodnak körülöttünk, akkor értjük meg mi magunk is, miért engedi az Úr választott embereit keserves útakra. És amikor mi magunk s hasonló nehéz sors csapásai alatt nyögünk, olyan

megnyugtató nekünk az a jóleső tudat, hogy nem va-gyunk egyedül. Kiválasztott, nagy, erős lelkek is voltak már ott mielőttünk. Egyik ember élettapasztalata így lesz megbeesülhetetlen böles tanulság a másik számára.

Hadd legyen az az Ilyése is most minékünk!

I.

Soha senkit olyan joggal nem lehetett *vas*-profé-tának nevezni, mint Ilyést. Rettenthetetlen, erős volt, mint a sivatag oroszlánja. Még tán híreből sem ismerte a felelmet, a esüggedést. Ilyen emberi gyarlóságok nél-kül valónak mutatta magát mindig. — És most alig ismerünk rá. Egy teljesen elesüggedt, hitét, reményét elveszített, meghalni vágyó, gyarló ember vergődik előt-tünk a pusztai fenyőfa alatt. „Elég immár az én éle-tem, most óh Uram, vedd el az én lelkemet . . .”

— Mi történhetett vele?! — kérdi lelkünk ön-kéntelenül is csodálkozásában. Ez érthetetlen clerötle-nedésnek mi lehetett a titkos oka?

Emberi dolog történt vele csupán. — Baal 450 bálványpapjával viaskodott azon a napon élet-halál-hareban. Kimerült testileg, lelkileg. — Majd látta, hogy népe az ő nagy küzdelme ellenére is csak bálványiste-neket imád. Ez elkésertette. Végül a pogány királyné, Jézabél halálra üldöztette. E megsokasodott bajok töké-letesen leverték. Ezek miatt kívánta halálát.

Valamennyien gyarló emberek vagyunk tehát. Ezt példázza az Ilyés sorsa nekünk. Még a legszükszilár-dabb lelküt is porba sújtják a bajok, a gondok. Nagy megnyugvás ez nekünk. Főleg most, e nehéz időkben Ha Ilyés nagy lelkén is erőt tudott venni a sok meg-próbáltatás, csoda-e akkor, ha minket, gyarló terem-tményeket el-esüggeszt néha az élet zordon mostoha-sága?! — Bűnös gyávaság-e, ha keserű könnyeket fa-kaszt szemünkből elszakadt kedveseink után a bánatos sóvárgás?! — Ha nehéz terhével megmorzsolja lelki erőnket a sokszoros gond, verejtékes fáradozás a min-dennapi kenyér miatt?! Ha komor aggodás bénítja meg tetterönket néha, ha nemzetünk jövőjére gondo-lunk, amikor újabb és újabb ellenség millióit kelti fel ellenünk a sátáni gonosság?! Csoda-e, ha Illyésként mi is így sóhajtunk fel: „Elég immár az én életem . . . vedd el az én lelkemet“?!

(Intő példa is egyszersmind az Illyés szomorú esete minékünk. Ott botlott ő legnagyobb, ahol leg-erősebbnek hitte mindig magát. Aki nem félt százaktól, elfutott egy gyenge asszonytól. Ne bizakodjunk soha eszünk böleseségében, testünk erejében, arcunk szép-ségében, dús kincsekben, nagy hatalomban, ragyogó hírnévben: mert ott csalatkozunk a legkeserűbben. Ke-ressük mindenekelőtt Istennek országát és annak aka-ratát és mindenek megadatnak nekünk. — E rémületes világfelfordulás idejében is, ami mindeneket erős pró-bára tesz, bizzunk karunk erejében, lelkünk elszánt bá-

torságában, de mindenekfelett a seregek Urának és Istenének nevében. Amazokban csalódhatunk, ebben sohasem. — Igaz ügyünket diadalra juttatja.)

II.

Szinte azon vesszük magunkat észre, hogy az Ilyés hibájába estünk. Nehéz sorsunkra gondolva, mi magunk is csüggedezni kezdtünk; lelkünk búbanatában erőltlenül lehanyatlott. — Ott botlunk mi is, ahol eddig erőseknek hittük magunkat. Fordítsuk hát tekintetünket ismét Ilyésre. Ime esendesen alszik. Üdítő, mély álmo^t bocsátott rá az Úr. Lelke fájdalmai elcsendesednek addig... És imé egy angyal illetté őtet és monda neki: Kelj fel, egyél... imé fejénél vala egy szén közöt^t sült pogácsa és egy pohár víz. Evék azért és ivék.

Mint édes anya kicsiny gyermekével, annyi gond dal, annyi szeretettel bánt az Úr hű szolgájával. Vissza adta neki testi erejét. — Majd megkérdezi tőle, mi baja van; lelke miért olyan borús, szomorú? És ekkor Ilyés kipanaszolja lelke nagy búbanatát az Úrnak: „Nagy búsulásom van a seregek Uráért, Istenéért: mert elhagyták a te szövetségedet az Izráel fiai, a te oltárodra lerontották és a te prófétáidat fegyverrel megölték; és csak én egyedül maradtam, engemet is pedig halálra keresnek“. — Jól tudta az Úr mindezeket; nem volt titok ő előtte semmi. De azt akarta, hogy hű szolgája panaszolja ki magát. Gyógyulás lesz az zaklatott lelkének. — Sird ki, panaszold ki magadat nehéz bánatodban, kesergő lélek. Ne fojtsd vissza zokogó panasodat, hogy szivedet meg ne fojtsa az. Buzgó imádságodban mondj el mindent Teremtődnek, ami fáj lelkednek. Csendes megnyugvás lesz rá a felelet onnan felülről. Ez a leghathatósabb lelki orvosság a vivódó lélek sebére. Omoljon azért a panasz-szó ajkadról, peregjen a forró köny szemedből s megnyugodva távozzon el innét.

Tovább gyógyította ama mennyei Orvos hű prófétája lelkét. Amint kissé megnyugodott a nagy panasz után, azt mondja neki az Úr: Oktalan volt, Ilyés, a nagy búsulásod. Csüggeteg lelked sötétnek, vigasztalannak látta már az életeit. Pedig másként van minden. Te reád még nagy és diszes kötelességek várokoznak és te halálotat kívántad volna. „Térj vissza a te úton... Jéhut, Nimsinek fiát királlyá kenjed Izráelben... és Elizeust, a... Sáfátnak fiát prófétává... a te helyedbe...“ És utoljára hagyta az Úr a legörvendesebb hírt, ami teljesen meggyógyította Ilyést: „Mehagytam pedig Izráelben hétezer embert, kiknek az ő térdük meg nem hajlott a Baalnak és kiknek szájuk nem csókolta meg azt...“

Úgy-e, milyen igaztalan volt az Ilyés panasza, oktalan a kétségbeesése. Testileg, lelkileg felüdülve, mintegy újjászületve megy vissza Ilyés nemes hivatásának óhajtott mezejére.

Kétségbeesésünkben, elcsüggedéseinkben mi is igaztalanok vagyunk Istenünkkel szemben. Sohasem tudjuk, mi várhat még reánk a jövőben, micsoda öröm van ott elrejtve a számunkra. Azért nincs okunk sohasem teljesen elveszíteni reményünket. Oktalanság kívánni a halált, Hiszen ha jobban tudnók Istent halva dicsőíteni, mint élve, ha e földön nem volna többé semmi szükség sem ránk, bizonyára magához venne az Úr kéretlenül is bennünket. De amíg napjainkhoz kegyesen napokat told, azért teszi, mert nagy szüksége van még ránk valakinek ebben az életben. Egy öreg szülőnek, egy hű hitvesnek, egy szeretett gyermeknek.

Testileg, lelkileg felüdülve azért az Ilyés példáján, Istenbe vetett lélekkel járjuk tovább az élet rögzös országútját. A jelen borulatában a jövő reménye biztat. Hiszen százazrei, sőt milliói az erős karoknak, hős lelkeknek küzdenek a csatatereken ezért a jobb jövőért; százazrei, sőt milliói a szorgalmas kezeknek, szerető hű szíveknek munkálnak azon idehaza.

Erős hittel várjuk azért azt az időt, amikor édes álmaink valóra válnak, elszakadt szeretteink keblünkre borulnak s szánk megtelik nevetéssel, nyelvünk énekszóval és azt hirdetjük: Nagyságos dolgot cselekedett velünk az Úr, azért vidám a mi szívünk. — Bátorság azért, erősödjön meg a ti szívetek! — Várjuk az Urat, mignem eljövend. Áldása legyen veletek mindörökké. Amen.

Bokor Sándor.

Kálvinista breviárium.

(Felelet Vállajinak.)

Risum teneatis... gondoltam a Vállaji cikkének, illetve indítványos felhívásának, helyesebben felhívásos indítványának vagy mi-jének az olvasása után. Nem! kedves kollégám, nem nevetjük ki, csak lesajnáljuk s azt kérdelem Petőfivel: „Ki volt tanítód, hol jártál iskolába?!“

Azt kérdi: „Hogy jut majd egy sereg lelkész úrvacsoraosztás délutánjani predikációkhoz?“ Hogy? Hát úgy, ahogy kedves kollégám: kér kölesön lemásolás s aztán sextamódra bemagolás végett a környék tanítóitól predikációkat s azt aztán elpergeti a hívek előtt, úgy, ahogy otthon a tükör előtt elpróbálgatja s meglátja, vetekedni fog építő hatásban a Péter apostol pünköszi beszédével.

Kedves kollégám meg volt akadva, mert rászakadt a tanító bevonulásával a nagy teher: Horrendum dictu! Egy esztendőben hat úrvacsoraosztás délutánján predikálni. Látja-látja milyen rút dolog ez a háború, milyen sok terhet ró szegény papokra. Még kifogynak a szellemi municiókból, mint az ántánt s mi lesz akkor? Utánunk az özönvíz.

Igazis!! Megvette a „Háborús predikációkat“? S ha nem? Mit predikált 10 hónap óta. Bizony igazsága van Pál apostolnak, midőn I. Kor. XIV. 1-ben azt mondja: „...kivánjátok a lelki ajándékokat, de mindennél inkább, hogy Írást tudjatok magyarázni.“ No lássa aggodálmaskodó kollégám, megadja Pál apostol a feleletet, hogy mit is csináljon az a szerencsétlen pap, akinek a tanítóját elkívánta a császár, vagy pedig az iskoláját elállamosították. Ott az a jó öreg Biblia, tessék csak elővenni s aztán a megfelelő locusokat magyarázni a hívek előtt úrvaesoraosztás utáni délután is. Vannak abban arra az alkalomra írt textusok is, sokak, ha megkeresi. Mert azt nem tételezem fel, hogy egy egyszerű bibliamagyarázatot meg ne tudjon írni egy 3-ad éves theologus is, nem pedig egy paróchiára és katedrára magát érdemesnek tartott lelkész. Azokat a legátusokat, meg tanítókat ne feltse, azok is tudnak lemásolás végett kérni ám predikációkat a hora¹canonicára. S azt hiszi, hogy ha egy 12 kötetes ily nemű predikációs gyűjteményt adna is kezökbe: megtanulna abból a legszorgalmasabb tanító is maximum 6 predikációnál s a legátus 1-nél 2-nél többet? Ha másképp gondolkodik, akkor nem ismeri ezeknek a természetrajzát. Látja kedves kollégám, magának is kettő volt csak, mégis végig legátuskodta tanuló pályáját. Hagyja tehát ezt a dolgot: „mundus se expediet.“

Nem nyúltam volna ebben a nagy munkaidőben tollhoz az eddigiek megírására, ha egyik világi emberünk, olvasva a kollégám cikkét, elibém nem tolja a lapot e szavakkal: „Lássa, még ebben a világfelforgató időkben is akad ember, aki ilyenek miatt tépelődik. Mit gondol, mit csinálna az s mit beszélne mint tábori pap a katonáinak a lövészárokból? Ott nem kérhetne kölcsön a szomszéd tanítótól predikációt lemásolás végett?“ Engedjen meg, ha ezt a kérdést én is felteszem önnek.

Bükkalyi.

A városi magánlevéltár megnyitása.*

Az egyetemi várossá fejlődött Debrecen a közeljövőben egy nagy múltú és tudományos kincsekben még nem is sejtett gazdagságú kulturtényezővel fog gyarapodni a városi úgynevezett magán vagy titkos levéltárnak a megnyitásával, illetve a közlevéltár anyagával való egyesítésével s így annak a tudományos világ számára hozzáférhetővé tételével.

Bizonyítani merőben felesleges volna, hogy a tudományok fejlődésének és terjesztésének egyetlen hatalmas eszköze az írás, mint az emberi gondolatok, eszmék

* Tagányi Károly országos levéltárnok, miniszteri o. tanácsos munkája, mely az egész városi levéltár anyagáról, rendszeréről, állapotáról behatóan és szakszerűen tájékoztathatja az érdeklődőket, megjelent a Debreceni Közlöny XII. évf. 15. és 16-ik üzeiben.

megrögzítője, aminek a könyvnyomtatás, manapság már ideális színvonalon álló fejlettsége adja meg a módot és lehetőséget arra nézve, hogy a tudományok szellemi, erkölcsi és materiális hasznai az egyetemes emberiség közkincsévé váljanak.

Ehhez képest tehát, bár elsősorban a tanulók és tanárok legmesszebbmenő igényeit kielégítő könyvtárra van szüksége mindenfokú iskolának, de különösen az egyetemnek, a valódi tudományos kutatás és tudományos munkálkodás azonban elsősorban azokhoz a forrásokhoz igyekszik, amelyekből közvetlenül merítheti anyagát, vagyis a levéltárak anyaga az egykori kéziratok, a tudomány szempontjából hasonlíthatatlanul becsesebbek, mint a már feldolgozott anyag productumainak tárháza: a könyvtár, úgy, hogy míg a könyvtárak a tudományok terjesztésére, közkincsé tevésére, addig a levéltárak magának a tudománynak a fejlődésére és fejlesztésére szolgáltató tényezők.

Debrecen város levéltára eddig is sok becses egyház-, irodalom-, kultur- és gazdaságtörténeti munkához adott, egyetemes nemzeti szempontból is rendkívül értékes adatokat, aminek bizonyosságul elég, ha rámutatunk Révész Imre, Szűcs István, dr. Csűrös Ferenc és Zoltai Lajos kiváló munkáira, — jóllehet eddig csak az úgynevezett közlevéltárnak 1547-től némi kis megszakításokkal napjainkig terjedő anyaga állott a tudós búvárok rendelkezésére, míg a magánlevéltár anyagát valósággal zordonságig menő szabályok s azoknak a legszigorúbb megtartása fölött agságoskodó gonddal örködő polgármesterek századokon keresztül elzárták még a legkomolyabb értelemben vett tudományos kutatás elől is, úgyannyira, hogy még a város történetét író Szűcs Istvánnak sem engedték meg az iratok, vagy legalább az elenchusok és indexek átnézését sem, két kisebb okmánygyűjteményt kivéve.

Hogy miért volt szükség a múltban e roppant nagy szigorúságra és titoktartásra, annak fejtegetése nem a mi feladatunk, annyit azonban megemlíthetünk, hogy a nagyszigorúságnak és titoktartásnak az okai már régen, évtizedekkel ezelőtt megszűntek s így egyáltalán nem indokolható az a merevség, amellyel ezt a kérdést még néhány évvel ezelőtt is kezelték.

A jelen 1915-ik esztendő azonban fordulópontot képez e levéltár életében.

Márk Endre udvari tanácsos polgármester és dr. Csűrös Ferenc közművelődésügyi tanácsnok; egyfelől a fenkölt szellem és helyes morális érzék, másfelől a tudomány és kultúra emelésére irányuló erős akarat, megszüntették a titkos levéltárt s ezzel a nagyszerű ténnyel a tudományok hivatott búvárainak, tudományos kincsekben egyelőre még fel sem becsülhető gazdagsággal bíró munkamezőt biztosítottak, méltóképen azokhoz az anyagi áldozatokhoz, amelyek a debreceni egyetem megvalósulására vezettek.

Ennek a kiváló gonddal megörzött és teljesen — mondhatnók ideálisan — rendezett levéltárnak az anyagáról, addig is, míg annak részletes ismertetésére kerül a sor, nagyjában tájékoztathat bennünket csak az a 134 drb. középkori, eddigelé teljesen ismeretlen oklevél, melyeknek középkori volta kétségtelen azon nagyszámú iratok között, amelyek keletkezési idejének pontos megállapítása már egyik fontos feladata leendő a diplomatai professoroknak.

Amennyiben Debrecen a XIV. századtól kezdve az ország legkülönbözőbb részein lakó, ma már jó részben kihalt családokkal állott összeköttetésben birtokai révén s így 1311-ben kezdődő iratai tömérdek család- és helységnevet tartalmaznak: a tudományos kutatók elé a leggyönyörűbb perspectiva tárul ama rendkívül becses nyereséget illetőleg, amely egyetemes hazai történelmünk, jogtudományunk, családtörténetünk, diplomatikánk, heraldikánk, hazai geographiánk — közvetlenül a török, közvetve a tatárjárás szomorú korszakaiból. — továbbá vallás- és kulturtörténetünk homályos és kétséges adatait, mozzanatait lesz hivatva tisztázni, eldönteni.

Ennek a tudományos kutatás számára megnyílt új forrásnak a bőségéről, gazdagságáról már, nem kisebb emberek, mint dr. Csányi Dezső országos főlevéltárnok és Tagányi Károly országos levéltárnok, úgyis mint szakemberek, úgy is mint kiváló hírű tudósok mondtak véleményt és nyilatkoztak a legszebb reményekre jogosító elismeréssel, úgy, hogy egész bátran állíthatjuk, hogy Debrecen város kulturtörténetének lapjain ama kiváló vezérférfaik neveit, akiknek végre sikerült a hét pecsét alatt őrzött drága kincseket napvilágra hozni, halálával fogja feljegyezni az utókor!

Exegit monumentum aere perennius!

Herpay Gábor.

Szathmáry Lajos

református theologus.
1895—1915.

A kollégium ormán szomorú fekete zászlót lenget a szél, a debreceni ifjú egyetemnek gyásza van.

Elvesztette a magyar református egyház egyik leendő, buzgó pásztorát, elvesztette a magyar nemzet, most, mikor vér- és tűzkeresztségben születik ujja, egyik hű fiát, s elvesztették pályatársai a hosszú évek során meghitt barátot.

Elköltöztél közülünk váratlanul, hirtelen, most, mikor még gondolni sem mertünk rá, korán megnyílt reménytelen sírba szálltál le: ifjú életed letetted a haza oltárára.

Hiába áltattuk magunkat azzal, hogy a kérlehetetlen halál ily fiatalon nem tiporhatja a sírba mindazt a tehetséget, ily tragikusan nem ragadhatja el tőlünk mindazt az ígéretet, ami Szathmáry Lajos volt.

Hiába vártunk magára maradott jó nagyanyjával, s rokonaival, utolsó napjainak nehéz óráiban egy szót,

egy jelt, ami megvigasztalt volna, hiába, most elborult szemmel látnunk kell, amint a szomorú valóság egy bús gesztussal leinti reménykedő szívünket: Szathmáry Lajos fiatalon, kötelességteljesítésének áldozata lett.

Hosszú évek nehéz próbái után most kezdte bontogatni tehetségének szárnyait, most kezdett lelke igazán szárnyalni ifjúságának legszebb korában . . . és a fől szálló, pompázó madár oda zuhant a sötét sír reménytelen éjszakájába.

A megváltás gondolatával búcsúznunk tőled Szathmáry Lajos. Méltó tehozzád, méltó fájdalomkhoz, hogy Magyarország föltámadásáért roskadtál össze, hogy fájdalomunk százezrek fájdalomával sír egybe, s a győzelem soha el nem múló emlékoszlopához te is odaadtad ifjú életedet. Nyugodj. Hősi sírodban álmod csendes legyen!

Majd idők múltán, mikor sírodat benövi a virág, s a múltó idő elszárnyal felettünk, mikor majd, hisszük, egy dicsőséges, új, nagy Magyarország fog feltámadni a könny- és vérzivataros napokból, majd elzarándokolnak a késő utódok is hősi síroddhoz, úgy mint mi, hogy megadják sirhantodnak a dicsőséget, elzarándokolnak, mert világitó példaként lobogsz te mindnyájuk előtt a kötelességteljesítésben, amelyet viruló életed önfeláldozásával pecsételtél meg.

Kiszzenvedett társunk június 24-en hajnalban adta vissza lelkét Teremtő Urának. Betegségének nehéz percei az utóbbi napokban mindinkább súlyosbodtak, s a beállott komplikációk csak siettették a szomorú véget. Halála hírére kitűzték a kollégiumra a fekete zászlót, s Kiss Ferenc főt. úr a következő gyászjelentést bocsátotta ki:

Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja az ő barátaiért. (János XV. 13.) A Debreceni M. Kir. Tudományegyetem Tanácsa nevében, a vesztés fájó s az áldozás fölemelő érzetével jelentem, hogy református hittudományi karunk hallgatója Szathmáry Lajos II. éves theologus a Ferenç. Salvator megfigyelőben önként vállalt hadi szolgálat közben szerzett betegsége folytán folyó hó 24-én hajnali 3 órakor, ifjú élte 20-ik évében, a hazáért s az ő barátaiért meghalt. Porrészeit folyó hó 25-én délután 4 órakor, a Hatvan-utcai temető halottas házában tartandó szertartás után adjuk meg a hazai földnek. Debrecen, 1915 június 24. Kiss Ferenc, e. i. rektor.

Temetése június 25-én d. u. volt a Hatvan-utcai temető árnyas fái alól. Koporsóját részvétellel álltuk körül önkéntes szolgálatot vállalt többi társai, s a kántus tagjai, melynek a megboldogult buzgó tagja volt. Ferenczy Gyula egyetemi tanár úr szárnyaló gyászbeszéde után a hősök temetőjébe kísértük át, hol Szombathy Imre, a kollégium széniora, a hittudományi kar tagjainak nevében a következőképpen búcsúztatta el:

„Mély fájdalommal álljuk körül e sirt, melyben nyugovóra térsz korán elköltözött ifjú barátunk. Lelked immár az örökkévalóság osztályrészese lett, tested e földi rövid vándorút után nyugodalmat talált s te magad e földi múlandóság hazáját az örökelet honával cserélted fel. Itt e csendes sír ölen találkozik az élet a halállal, az enyészet világa az örökelet világával.

E gyászos sírhoz jöttünk el mi is a debreceni m. kir. tudományegyetem és ref. kollégium theol. ifjúsága, hogy búcsút vegyünk tőled s elsírjuk szívünk néma fájdalomát. Bennünket sújtott a rokonokon kívül e gyászos csapás

talán legjobban, akik barátot és kartársat veszítettünk el benned. Bennünket, kikhez nem csupán egy jövőendő pályá s az eltöltött idők emléke kapcsol, hanem a megértés és a szeretet jegye. Hiszen te is hivatásodnak és honfiúi elhatározásodnak lettél áldozata. Tégedet is a lélek serkentett és a honfiúi kötelességek mély átérzése állított a tettek mezejére. Te is a hazának hoztál áldozatot s áldozatot, halálod a hősökével egyenlő megtisztelést érdemel. Mi átérzzük ennek az áldozatnak nagyságát, amelyet méltóképen ime csak most tudunk értékelni. Nekünk jól esett hinnünk a kötelességteljesítés magasztosságában, amelynek önfeláldozó nagyságát te bizonyítottad be. S bennünket, az Úr igéjének hirdetőit is gyásszal tölt be eme szomorú bizonyosság, de egyúttal ajkunkra adja a Jézus biztató igéit: „Én vagyok a feltámadás és az élet s aki én bennem hiszen, ha meghal is él az” (Ján. 11. 25.)

Ebben a tudatban találunk mi is egyedül nyugodalmat a te korai halálodban. S ha szívünk zokogó áradata olykor-olykor erőt vesz rajtunk s bús keservünk el-el sírjuk, kedves halottaikat el-el emlegetjük, akkor a te halálod sem lesz emlékezet nélküli, akkor te is helyet fogsz foglalni abban a sorban, amelyet az ifjak közül gyásszal koszorúzott hőökké avatott a magyar nemzet élet-halál harcá. A te halálod is csak egy rövid, bús éjszaka leend, mely után a feltámadás nappali világossága tesz bizonyosságot arról, akinek hirdetésére óhajtottad szentelni te is életedet s akinek biztató igéi szolgáltatnak egyedüli vizsgálatást s reménységet számunkra: „E világon nyomorúságtok leszén, de biztatok, én meggyőztem e világot” (Ján. 16. 33.)

Kedves barátunk! A látszat szerint e sirnál útaink közössége megszakadt, te e földre nézve a múlandóság köntösét immár felöltötted, hogy belépj az örökkévalóságba, mi pedig rójuk tovább az enyészet világát. Óh, de vajjon megszakadhat-e az a kapocs, amelyet sokak szeretete tart egybe? Óh de vajjon képes-e a sír elszakítani örökre? Vajjon a mi életünk is nem hasonló-e a te életedhez? Nem kell-e nekünk is egykoron a sír ölébe leszállani örök nyugalomra? Igaz, hogy benned a jövő reménye, a nyíló virág hervadt a tavasz hajnalán, de hányan pusztulnak el ott kint a harc mezején és kora ifjúságukban? Szívünk igaz fájdalommal bocsátunk hát halotti útra, melynek rohanó közelségét magad sem éreztél talán. Halotti álmodra az Úrtól kérünk békességet s a feltámadás nevében üdvözlünk mint előljárót.

Kedves barátunk, Isten veled!

Álmodd tovább a tarka álmokat, szőjded tovább a színes emlékeket, amelyekre oly sokat gondoltál.

Itt maradt szerető barátaid imája kísér sírodba.

Dobrossy Zoltán,
ref. theologus.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Nőhallgatók felvétele a debreceni m. kir. tudományegyetemre.** Nőhallgatók a szabályszerű előfeltételek fennállása esetén a tudományegyetem bölcsészeti, nyelv- és történettudományi karára fölvetetnek. A fölvetel iránti kérvényeket keresztlevéllel és gimnáziumi érettségi bizonyítvánnyal felszerelve a bölcsészeti, nyelv-

és történettudományi kar dékáni hivatalánál kell benyújtani, honnan azokat a kar véleményes jelentése kíséretében a felvétel tárgyában hozandó végleges döntés végett a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz terjesztik föl. Az érdeklődők tájékoztatásul közli a rectori hivatal, hogy a jeles érettségi bizonyítvánnyal jelentkező nőket a kar azonnali fölvetelre ajánlja a miniszter úrnak; de már a jó, vagy egyszerű érettségi bizonyítvánnyal jelentkező nők, ha érettségi bizonyítványuk háromnál több elégségest nem tartalmaz, csak rendkívüli hallgatókul fölvetelre hozhatók javaslatba, rendes hallgatókul fölvetelre pedig csak arra az esetre terjeszthetők elő a miniszter úrhoz, ha egy rendkívüli minőségben miniszteri engedéllyel eltöltött tanév mindkét felének a végén legalább két főtárgyból legalább átlagos jó eredményvel colloquáltak. Háromnál több elégségest tartalmazó, vagy javító érettségi bizonyítvány alapján nők egyáltalán föl nem vehetők. Az igényjogosult, beiktatásért folyamodó nők ideiglenesen mindig csak rendkívüli hallgatókul vétetnek föl. A miniszter úr engedélyének elnyerése után beiktatással rendes hallgatókká válnak és rendkívüli minőségben töltött féléveik az illetékes kartól a rendes tanidőbe beszámíthatók. Azok a nők, akiknek felvételét a Miniszter úr nem engedélyezi, azon túl már rendkívüli hallgatók sem lehetnek. A kérvények benyújtásának határideje 1915. évi július hó 31-ike. Ugyancsak e határidőig kell benyújtaniok kérvényüket azoknak a 16 évet betöltött és valamely középiskola 4 osztályát, vagy ezzel egyenrangú a női-képzésre hivatott tanintézetet sikerrel bevégzett nőknek is, kik mint rendkívüli hallgatók a tudományegyetem jog- és államtudományi karán az államszámviteltant hallgatni óhajtják. A felvételre irányuló kérvényeket a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz címzetten, iskolai bizonyítvánnyal és keresztlevéllel felszerelve a jogi kar dékáni hivatalához kell benyújtani.

— **Istentisztelet a német bajtársaknak.** Valami egy heti ideig tartózkodott egy csapat német katonaság Hajduböszörményben, ahol bizony német ember alig akad. A parancsnokság azt az óhajást fejezte ki a lelkeszi hivatal előtt, hogy vitézei istentiszteletben kívánának részt venni. Szolnok Gerzon egyik hajduböszörményi köztiszteletnek örvendő lelkészársunk készséggel vállalkozott a funkcióra s németnyelvű istentiszteletet tartott a Boeskey-templomban. A vallásos lelkületű németországi vitézek áhitattal vettek részt az anyanyelvükön elhangzott imádkozásban s láthatóan jól esett nekik, hogy lelki szomjúságuk az anyanyelvükön elrebegett imádság által kielégítést nyerhetett.

— **A tiszántúli egyházkerület Lelkészképző Intézete** tudatja mindazokkal, akik a ránk jövő iskolai évben teológiai tanulmányaikat Debrecenben óhajtják megkezdeni, hogy érettségi bizonyítványukat Kiss Ferenc lelkészképző intézeti igazgató címére (Debrecen, Kollégium) jelenkezés végett minél előbb küldjék el.

— **A kongrua és korpótlék.** A kongrua utalványozási jegyzéke oly későn jutott kezünkhöz, hogy ebben a számban lehetetlenség volt a kimutatást közölni. A konventi kezelés útján várt korpótlék-részlet jegyzéke pedig még nem érkezett meg. A pénztári hivatal azt kéri, hogy meghirdetés és közvetlen felhívás vétele előtt

ne állítsák ki a nyugtákat a nt. lelkész urak, mert az időelőtti kiállítás és beküldés sok zavarra ad okot s a kezelést nehezíti. A korpótlékkal el nem látott állások kongruája, amennyiben nyugdíjintézeti tartozás állana fenn: az egyházmegyei pénzkézeli urak közvetítésével lesz kiszolgáltva. Úgy a korpótlék, mint a kongrua nyugta közvetlenül az egyházherületi pénztárhoz lesz beküldendő.

— **Rövid válasz.** A debreceni ref. felsőbb leányiskola ügyében írott szerény hozzászólásomra a válasz nem onnan érkezett meg, ahonnan vártam. Pro domo kaptunk az intézet igazgatósága részéről egyébként igen okos és kedves cikket, — de amely cikk még sem üt a szeg fejére, mert az ügy megoldására beláthatatlan időkre szóló halasztást javall. No ez Debrecenben ismerős methodus. Azért köszönettel tartozunk az igazgatóságnak, hogy szíves beismerni, hogy igenis a felsőbb leányiskola reformra szorul. Ez a hatalmas tétel egész bizonyosan az én álláspontomat erősíti. Végül megnyugtatom az igazgatóságot, hogy semmiféle animozitás a felsőbb leányiskola ellen nem vezet; esze ágában sincs senkinek hajszát indítani a régi jó, öreg Dóczyiskola ellen. Bár a jogos kritika elől az iskola kapuja úgy-e, hogy nincs nebánst-virágokkal kirakva? Állítom, hogy a cikkíró még mindig nem értette meg annak a veszedelemnek a nagyságát, amely odaát ólalkodik... Tovább nem vitázom. Félreértés kizárása céljából kijelentem, hogy a polgári leányiskolává leendő átförmálást a tanári szerzett jogok (javadalmak) érintetlen hagyásával gondolom megoldandónak. *Nemo.*

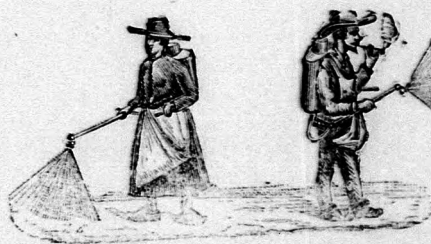
— **Drágasági pótlék a lelkészi özvegyek és árvák részére.** A lelkészi nyugdíjintézeti végrehajtó bizottság a következő megkeresést intézte az egyházmegyei pénzkézeliökhöz: Az egyetemes konvent 1915. évi május hó 27–29. napjain tartott ülésén 32. sz. a hozott határozata szerint a jelenlegi rendkívüli viszonyokra való tekintettel az egyházi VII. t.-e. 20. §-a alapján az özvegyi évjáradékoknak és neveltetési segélyeknek kizárólag az 1915. évre — drágasági pótlék

címén — 20%-kal való felemelését határozta el s a végrehajtó bizottságot a felemelt illetmények folyósítására utasította. E határozat szerint a folyó évre járó drágasági pótlék kitesz: 1. a 600 K özvegyi évjáradék után 120 koronát, melyből egy negyedévre 30 K, egy hónapra pedig 10 K esik; 2. a teljes árvák évi 180 K neveltetési segélye után 36 koronát, melyből egy negyedévre 9 K, egy hónapra pedig 3 K esik; 3. az apátlan árvák évi 120 K neveltetési segélye után 24 koronát, melyből egy negyed évre 6 K, egy hónapra pedig 2 K esik. A fentiek szerint a folyó év I. és II. évnegyedére járó már esedékessé vált drágasági pótlék kiutalványozhatása végett felkérem Nagytiszteletű Címet, hogy a csatolt nyugta-ürlapok felhasználásával az érdekelteket az őket pótlólag megillető összegekről szóló szabályszerű nyugtatók kiállítására s Nagytiszteletű Címhez mielőbb leendő beküldésére felhívni szíveskedjék. Az 1915. évi I. és II. negyedére az özvegyeket egyenként 60 K, a teljes árvákat egyenként 18 K, az apátlan árvákat egyenként 12 K drágasági pótlék illeti. Önként érhetőleg az időközben nyugdíjazott özvegyek és árvák részére a szóban levő drágasági pótlék az özvegyi évjáradék, illetve neveltetési segély folyósításának időpontjától kezdődőleg, míg ellenben azok részére, akik özvegyi évjáradékot, illetve neveltetési segélyt élvezni időközben megszűntek, a drágasági pótlék az özvegyi évjáradék, illetve neveltetési segély megszűntének időpontjáig jár. A folyó év első felére pótlólag kifizetendő illetményekről beszédett nyugtatókat az ügyrend 146. §-ában foglaltakhoz képest szíveskedjek Nagytiszteletű Cím felülvizsgálni, azokat esetleg helyesbíteni s a csatolt nyomtatvány felhasználásával két példányban kiállítandó kifizetési napló kíséretében a végrehajtó bizottsághoz *folyó évi július hó 20. napjáig* hiánytalanul felterjeszteni. A folyó év III. évnegyedre járó drágasági pótlék a III. évnegyedi özvegyi évjáradékkal, illetve neveltetési segélyekkel, a IV. évnegyedi drágasági pótlék pedig a IV. évnegyedi özvegyi évjáradékkal és nevel-

Tóth Gyula vaskereskedése Debrecen

Piac-utca 20. sz., Városház sarkán.

Raktáron tart különféle peronoszpora permetezőket, kénporfúvókat, **kerti öntöző kannákat**, kerti padokat és vasbutorokat. Gummi és vászon tömlőket.

:: Mindenféle gazdasági és háztartási eszközök nagyválasztékban. ::

tetesi segélyekkel együtt egy összegben és egy nyugtában nyugtázandó. Végül megjegyzem, hogy az 1916. év I. évnegyedéről szóló nyugtatók a drágasági pótlék figyelmen kívül hagyásával már csak az ügyrend 117. §-ában megállapított összegekről állítandók ki. Budapest, 1915 június 23. A lelkeszi nyugdíjintézetű végrehajtó-bizottság.

— **Harangok felajánlása hadi célokra.** Máramaros-ugoesai egyházmegyénkben eddig a következő egyházközségek ajánlottak fel harangokat hadi célra: a gödényháza, hosszúmezei, nagyszöllősi, tamásváraljai, tiszaujhelyi, mátyfalvai és tekeháza. Azt hiszük, hogy folytatása is lesz.

— **Értesítés.** A Debreceni Protestáns Lap nagytiszteletű szerkesztőségének Debrecen. A b. lapjuk 25-ik számában a szatmári ref. tanítónőképző-intézetéről közölt hírre vonatkozólag tudatjuk, hogy az intézet az orsz. tanári nyugdíjintézetet növendékeként illető 6—6 koronát, a szóban forgó 1913—14. tanévről, 1914 szept. 23-án a szatmári kir. adóhivatalhoz befizette. Az elszámolás körül történetelt hiba, de az intézetet semmiféle mulasztás nem terhelheti. Szatmár-Nemeti, 1915 június 22. Tisztelettel *Kovács Lajos*, ref. esperes, igazgató-tanácsi elnök.

— **Nyílt levél a szerkesztőhöz.** Hát csak „megnehezedett az idők viharos járása felettünk” az ide s tova egy év óta tartó világháború miatt! Isten csodája, hogy össze nem roppantunk s Istennek áldása az a sok vitéz és rettenhetetlen dalia, akikkel Istenek hála az ellenséget verjük. De ki merné tagadni az egyházainkat sújtó megpróbáltatásokat és a lelkeszek cselekvő és teremtképességeinek alig elhordozható megpróbáltatásait? Ott van „Vállaji” kománk, hogy feljajdul a súlyos próba miatt, ilyet ő még nem próbált! ez már elhordozhatatlan, ami reá szakadt az úrvacsoraosztás utáni prédikációt illetőleg... Elő tehát a püspök, a debreceni egyetem teológiai kara, a kiváló szónokok mind és minden hozzáértők!... Nosza üljenek össze!... Segítsenek!... Borzasztó e világháború próbája!... Szedjék be a tanító és légátusok kezén közkezen forgó elavult, rongyos, megsárgult papirosakat s a rajtok levő összeesonkitott prédikációkat válogassák ki! adják ki a javát, eldobván a rosszat, mert a református papnak, az érettségizett s négy évi egyetemi kurzussal felérő theol. évfolyamokat végzett, éveken át gyakorlott papnak úrvacsoraosztásutáni prédikációra van szüksége, amit ha nem adnak, hogyan tudhasson prédikálni? Incendium!... Incendium!... Kerületünk tudós vezérei ad arma, ad arma! a kanonikus órákat végző tanítók fegyvertárához! kiválogatni a használható fegyvereket, mert a Krisztusnak olyan katonái is vannak, akik nem csak fegyvert követelni, de még fegyvert kiválasztani sem tudnak... De hát akkor mi az ördögnek tanultak 18 esztendeig? De hogyan állunk a jövő nagy küzdelme elébe, ha a Krisztus katonái még olyan katonák sincsenek mint az orosz? Erre az égető kérdésre feleljenek meg azok, kik teológiai oktatásunk színvonalával és irányával meg vannak elégedve! Nagytiszteletű szerkesztő urat szívesen üdvözölve kiváló tisztelettel maradtam. *Sárréti.*

— **Lelkeszválasztás Versecen.** A negyedszázaddal ezelőtt alakult verseci ref. fiókegyház önálló egyházzá szervezkedvén, első rendes lelkeszét június hó 26-án választotta meg Vass Antal volt temesvári s-lelkesz, jelenleg a cs. és kir. 39. gy. e. tábori papja személyében, akit öfelsege hősiességéért (szept. óta van a haremzön) pár nap előtt is kitüntetett. A választást pályázat mellőzésével, de az egyházi törvények szigorú szemeltartása mellett ejtették meg. Mint a békésbányai egyházmegye kiküldöttjei Fekete Gyula nagyikindaj e. m. tanácsbíró és Cseresznyés Jenő temesvári főgondnok szerepeltek. A hívek, dacára a hétköznapnak, a választáson igen szép számban jelentek meg, ezzel is dokumentálván hithűségüket. A választás emelkedett hangulat mellett a legszebb rendben folyt le. A verseci egyház híveinek száma Versecen a 400-at, filiáin, Fehértemplomban és Oravicabányán, valamint a missziói körben összesen 1500-at meghaladja. Az egyház első gondozó lelkesze Fa István, majd Futó Zoltán, 1899 óta Szaboleska Mihály volt. Az egyházalapításban, negyedszázad előtt és azóta annak fejlesztésében Perjéssy Lajos ny. állami főreáliskolai tanár, az egyháznak 15 év óta főgondnokja jelentős munkát végzett. A törekvő kis egyház anyagilag is gyarapszik, 21.000 K hadikölcsönt jegyzett.

— **A debreceni Katona-Otthonért.** Széles Károly szalacsi református s-lelkesz 30 koronát küldött be a Katona-Otthon javára. Köszönettel nyugtazzuk ez öszszegét s jelentjük, hogy azt a Szathmáry Lajos temetésére fordítottuk. Az Otthon újabb szomorú missziója kezdődik ezzel. Menhelyet adtunk eddig s némi ellátást katonáinknak. Az irni nem tudókat irni tanítottuk, a sebesülteket szórakoztattuk s mindent elkövettünk, hogy a bajtársi és testvéri szeretet érzete katonáink közt növekedjék. Van ének- és zenekarunk s most az idegenbe áttett 39-esek Otthonának létesítésén fáradozunk. Azok, akik tehetik s akiknek fiaik ez ezredben szolgálnak, nyujtsanak segédkezet, hogy ezt a nagyfontosságú kezdeményezést is megvalósíthassuk. Eddig 10 koronánk van e célra s ezt a pénzt a szombati előadással szereztük, 149 korona 15 fillért tesz ki a debreceni diákemlékre gyűlt alap, melyet szintén a szombati esték révén óhajunk gyarapítani; 200 koronát pedig a világháborúban szemök világát veszített katonák részére szedtünk fillérenként össze. Mind Istennek tetsző dolog és vállalkozás.

— **A „Vasárnapi Ujság”** június 27-iki száma folytatja galíciai győzelmes harcainkra vonatkozó fölvételeinek közlését. Különös érdeklődésre tarthatnak számot ezenkívül a török haretérré vonatkozó képek, valamint azok, amelyek Rákóczi pihenő helyét, Zborót mutatják be az oroszok kitakarodása után. Bató József festőművész, ki mint tartalékos hadnagy tüntette ki magát a harcokban, igen szép haretéri képet rajzolt. Baksay Sándort, a Vasárnapi Ujság régi oszlopos munkatársát nekrológ búcsúztatja el, két szép képpel. Szépirodalmi olvasmányok: Szemere György és Strug András regénye stb. Egyéb közlemények: cikk az olaszokról, a háború napjai s a rendes heti rovatok: Irodalom és

művészet. Sakkjáték. Halálozás stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona, „Világkrónika”-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

— **A máramaros-ugocsai református egyházmegye a 2-ik hadikölcsonre jegyzett 1000 (egyezer) koronát.**

A hosszúmezei ref. egyház presbiteriuma mindkét esetben történt felhívó szóra — a hazaszeretettől lelkesítve — hadikölcsonre jegyzett. A keze alatt levő alapokból az 1-ső jegyzéskor felajánlt 950 koronát, a 2-ik jegyzéskor pedig 1550 koronát. A hosszúmezei anyaegyház filiája Taraeköz szintén jegyzett 500 koronát. A haza oltárára háborús célokra a hosszúmezei ref. egyház egyhangú lelkesedéssel egyik harangját s iskola csengőjét ajánlja fel. A harangot 1782-ben öntette a hosszúmezei reformata sz. ecclesia. Hozzon áldást, békét a szerető szívek adománya szeretett hazánkra s dicsőséges diadalt hadseregünkre! Hosszúmezőn, 1915 június 22-én. Kiváló tisztelettel *Nagy Endre*, ref. lelkész e. m. pénztárnok.

— **Adományozás.** „A ref. egyház mélyen tisztelt presbiteriumának Nevetlenfalu. Mélyen tisztelt presbiterium! Istentől adatott csekély vagyonomból midőn szerencsém van a Nevetlenfalu ref. egyház rendelkezésére bocsátanom ezen 100 (egyszáz) korona szerény adományomat: teszem ezt azzal a kéréssel, hogy méltóztatásuk kegyesen fogadni, lehető legjobban gyümölcsöztetni és kamatait az alább jelzett célra legjobb belátása szerint felhasználni. E tényemmel — vissza emlékezve az egykoron körükben töltött néhány boldog napra — hozzájárulni óhajtok, ha csak egy porszemmel is eme magasztos épület megalapozásához, mely kifejezést talál az E. T. VI. 68. §. és a Népiskolai szervezet s szolgálati pragmatika II. 13. §-ban. De édes Üdvöztőnk is figyelmeztet, mondván Ján. XII. 8., Máté XVIII. 5., Márk IX. 37. Isten legbőségesebb áldását s kegyelmét kérve a kisdud Nevetlenfalui ref. egyházra, kiváló tisztelettel vagyok Értarsán, 1915 június 23-án. A mélyen tisztelt presbiteriumnak kész szlgája Szoboszlai Sándor.” A nevetlenfalu ref. egyház nevében annak presbiteriuma mély köszönet és hálával eltelten veszi és fogadja a nemes adományt, a minden áldások Istenétől kérve a nemes adakozóra az égneik minden áldását! Mély tisztelettel Nevetlenfalu, 1915 június 21. Kész szolgája Szentpétery Pál, ref. lelkész.

— **Felhívjuk** előizetőkink és olvasóink figyelmét a **Fonclère pesti biztosító** intézet **egyik üzletágára** a betöréses lopás elleni biztosításra, aminek a nyaralási idény ad most főleg aktualitást. A díjak felette olcsók. Főügynökség: Debrecen, Aranybika bérpalota.

Pályázat.

A hegyközpályii református egyház pályázatot hirdet orgonista kántor-tanítói állásra.

Javadalom: A) Tanítói fizetés: 8 kat. hold. 1000

□-öl szántó és rét haszonélvezete legeltetési joggal 88 K. Tűzifaváltság 64 K. 85 tanköteles után búzaváltság 102 K. Tandíjváltóság 125 K 80 f. Borváltóság 95 K. 20 f. Örletési átalány 12 K. 1400 □-öl beltelek ha-

szonélvezete 40 K. Ismétlő tankötelesek után tandíjváltóság a községtől 50 K. Összes tanítói fizetés 577 K. Az államsegély az 1913. évi XVI. t.-c.-nek megfelelően intéztetik el. B) Kántori fizetés: készpénz 33 K 60 f. Búzaváltság 176 K. Borváltóság 100 K. Tűzifaváltság 64 K. 8 nagytemetés után stóla 16 K. 14 kistemetes után stóla 14 K. Természetben való lakás kerttel. Összes kántori javadalom 403 K 60 fillér. A földek után az adókat az egyház fizeti.

Kötelesség: Az I—VI. vegyes osztályú elemi népiskola tiszántúli egyházkerületi tanterv szerint való tanítása, ismétlősök, konfirmandusok, énekkar tanítása, organista-kántori teendők végzése, kanonikus órákon és a lelkész akadályoztatása esetén predikálás, egyháztársadalmi munkában való segédkezés, jegyzőkönyvnek vezetése.

Személyes megjelenés, próbaéneklés és orgonázás kívánatos. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

Előnyben részesülnek az olyan nős tanítók, akiknek felesége is tanítónő és szívesen betöltené a közel jövőben beállítandó második tanerő állását.

Hegyközpályi Nagyváradhoz 6 km.-re van. Szabályszerűen felszerelt pályázatok 1915 július 24-ig alólírothoz küldendők.

Hegyközpályi 1915 június 25.

Bácsy Gyula,

ref. lelkész, isk. széki elnök.

11,294—1915.

Pályázati hirdetés.

Debrecen szab. kir. város Tanácsa ezennel pályázatot hirdet:

a) a koronázási jubiláris alapítványból két 600—600 koronás képzőművészeti ösztöndíjra;

b) a Meszena Sándor alapítványból két 300—300 koronás ipari továbbképző ösztöndíjra és egy 600 koronás, első ipari felszerelésre szolgáló segélyre.

Pályázhatnak az a) alatti ösztöndíjra rajztanárképző intézetben tanuló, vagy oda készülő, vagy iparművészeti felsőbb iskolába járó ifjak. A b) alatti ösztöndíjra olyan iparos ifjak, bármely szakból, kik felsőbb ipariskolában, vagy valamely külföldi ipari központban kívánják magokat tovább képezni.

Az első felszerelési segélyt kérheti kezdő, kiváltképen olyan iparágon dolgozók, kik városunkban hézagot pótolnak, esetleg olyan iparosok, kik már létező iparműhelyöket bővíteni, fejleszteni kívánják.

Kérvényhez születési bizonyítvány, a végzett tanulmányok okmányai és festményei (rajzokkal) igazolása és a debreceni illetőség bizonyítása szükséges. A felszerelési kérvényhez a kereskedelmi kamara ajánló levele és a beszerzendő szerelési tárgyak megnevezése szükséges.

A felszerelt kérvények f. év július 25-én déli 12 óráig a polgármesteri titkári hivatalba adandók be. Rajzok, festmények a városház I. em. 22. sz. a. helyezendők el.

Debrecen, 1915 június 28-án.

Városi Tanács.

Pályázat.

A debreceni református egyház pályázatot hirdet egy, halálozás folytán és egy, nyugdíjazás következtében megüresedett tanítói állásra.

Fizetés: 1. törzsfizetés az egyház pénztárából, 1200 korona; 2. tűzifa, nőstanító részére 14 köbméter, 91 korona értékben, nőtlen tanító részére 10 köbméter, 65 korona értékben; 3. fizetékiegészítés államsegélyből, az 1913: XVI. (tizenhatodik) törvénycikk szerint; 4. újabb intézkedésig pótlék, az egyházpénztárából, a 184,981—1913. sz. vallás- és közoktatásügy miniszteri rendelet által meghatározott mennyiségben és szolgálati éveken; 5. lakbér újabb intézkedésig az 1913: XV. (tizenötödik) t.-c. 5. §. III. számú rovatára szerint, azon fizetési osztálynak megfelelőleg, amelybe a megválasztandó tanító az 1913: XVI. (tizenhatodik) t.-c. alapján tartozik; vagy természetben lakás.

Kötelesség: Rendesen egy vagy két osztály, rendkívüli esetekben több osztály tanítása, a tiszántúli református egyházkerület által megállapított terv szerint. (Leányok tanítója csak nő ember lehet, vagy ha nőtlen, egy év alatt tartozik megnősülni [E. T. VI. t.-c. 23. §.] bármely osztályban a női kézimunka tanításra is köteleztetik.)

A kérvényhez csatolandók: keresztlevél, — oklevél, — időrendben esperesileg megerősített szolgálati bizonyítvány, — legújabb keletű orvosi bizonyítvány, — az állami vagy más felekezeti tanítóképzésben nyert oklevél mellett, a vallás- tanból és az egyházi éneklésből s ezek tanítási módszertanából valamelyik református egyházkerület tanítóképesítő bizottságától nyert bizonyítvány.

A pályázati okmányok 1915. év július hó 17-ik nap délután 5 óráig, Szele György iskolaszéki elnökhöz (Piac-u. 37. sz.) küldendők vagy adandók be. Hadbavonultak helyett hozzátartozók is beküldhetik.

A megválasztott tanító az iskolaszéki elnök által kijelölendő állomását 1915 szeptember 1-én elfoglalni köteles; — a debreceni református tanítók segélyegyletének kötelezett tagja; — okmányokkal igazolt költözködési költségeit, legfeljebb 100 korona erejéig, az egyház megtéríti.

Kelt a debreceni református egyház presbiteriumának 1915 június 13-án tartott gyűléséből.

Kovács József,
főgondnok.

Dicsőfi József,
lelkészelnök.

Pályázat.

Az ártándi ref. presbiterium pályázatot hirdet az előlépés folytán megüresedett második fitanítói állásra. Javadalma: 1. az egyháztól havonként előre fizetve évi négyszáz (400) kor.; 2. fizetékiegészítés a törvényszerű fokozatokra az államtól; 3. nyolc (8) köbméter kemény tűzifa beszállítva.

Kötelessége: a presbiteriumtól reabizandó mindennapi tanköteleseknek a tiszántúli egyházkerület tanterve szerinti oktatása. Lelkész akadályoztatására a templomi szószéken helyettesítés; tanítótársának hivatalos távollét vagy betegség alkalmából kiegészítése; egyh. énekkar szervezésében és oktatásában segédkezés. Személyes megjelenés szükséges. Orgonázni tudók előnyben részesülnek Az állás 1915 szeptember 1-én elfoglalandó. A megválasztottnak költözködési költségei megtérítetnek. Pályázati kérvények a presbiteriumhoz címezve a lelkészi hivatalba küldendők 1915 július 25-ig.

Ártánd, 1915 június 25.

Ref. presbiterium.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: dr. Veress István, dr. Varga Zsigmond.

Foncière, Pesti biztosító-intézet

Alapított 1864-ben.

Központi székhely: Budapesten, V., Sas-utca 10. sz.

Készpénzben befizetett részvénytőke	4.000,000 korona
A nyereség és díjtartalékok az évi díjbevételekkel együtt mintegy	70.075,300 koronára,
az intézet összes biztosítéka tehát mintegy	74.075,300 koronára
rúgnak.	
50 évi fennállása óta kártérítések fejében fizetett az intézet:	
az elemi kárbiztosítási ágazatokban	278.818,768 kor.
az életbiztosítási ágazatban	43.972,292 kor.
a baleset és szavatossági biztosítási ágazatokban	5.487,624 kor.
	összesen 328.278,684 koronát.

Az intézet működési tere kiterjed a következő biztosítási ágazatokra.

1. Élet-, járadék-, kihazasítási-, katonai szolgálat-esetére való biztosítás.
2. Tűz-, villámsapás- és robbanás által okozott károk elleni biztosítás.
3. Betöréses lopás elleni biztosítás.
4. A törvényes szavatosság következtében beálló kötelezettségek elleni biztosítás.
5. Tűkörügekben eshető töréskárok elleni biztosítás.
6. Az emberi testet érhető balesetek elleni biztosítás, (utazási, élethossziglani vasúti balesetbiztosítás).
7. Szállítványozási (tengeri-, szárazföldi- és folyamszállítványozási) károk elleni biztosítás.
8. Jégverés okozta károk elleni biztosítás.

Olésó díjak! Tisztán magyar intézet! Előnyös feltételek

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készíték a legújabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládaival. Biztos működéséért még a legnevedvesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal birnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is **precizen** azonnal megszólalnak.

Elválalok továbbá

régi orgonákat átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

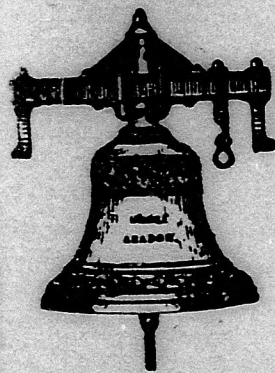
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és
ércöntődéje, szivattyugyár

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% suly és ármegtakarítás éretik el. Kitűnő jó hang és tartóságáért több évi jótállás. Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódítható vas harang fölszerelések, melyekkel egy ember több harangot húzhat és tűzmentes vas-árványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kitását, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett új harangokkal való fölszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra
ingyen és bérmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel kitüntetve.

Löfkovits Arthur

óras, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u.

Egyházi készletek, keresztelők edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Legújabb theológiai ujdonságok.

	Ára korona
Birtha József. Háborús beszédek és imák . . .	—50
Emléksorok. A somogy—kiliti-i keresztény ifj. egyesületnek csatatérre vonult tagjairól . . .	—20
Fülöp Béla. Búcsúztatók hadban elesettek felett . . .	1—
Jánosi Zoltán. Papi dolgozatok IX. kötet. Alkalmi egyházi beszédek, kötve	6—
Keresztessy Károly. Ima szükség s háború idején	—20
Nagy Lajos. Isten és a háború	—50
Papp László. Üzenet északra, üzenet délre. Háborús elmélkedések	—60
Lic. Rácz Kálmán. Jézus a János evangélioma fényében	1:20
Raffay Sándor. Imakönyv evangéliomi keresztényeknek számára, kötve	3—
Soós Károly. Isten és haza mindenünk. Egyházi beszédek háborús időben	1:20
Szabó S. Zsigmond. Virágvasárnaptól husvétig. Nagyhéti elmélkedések és imádságok	1:50
Szappanos Gyula. Imádságok háborús időben az otthon maradtak számára	—24
" " Istenre bízom magamat, — egyházi beszédek háborús időben	3—
Szentkirályi Károly. Imádságok háborús időben	1—
" " Tavaszi imádságok háborús időben	—80
Szűts Lajos. A kenyér. A pénz. A Krisztus törvénye. Nyomorúságaink vígasza. Egyházi beszédek tekintettel a háborúra	1:20
Vargha Tamás. Az evangélium középpontja. Három elmélkedés a szentírás alapján	—40
" " Krisztus szeretete. Hat elmélkedés a szentírás alapján	—80

↔ Portóra egyes könyveknél 10 fillér küldendő. ↔

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában DEBRECEN.